

รายงานศึกษา เรื่อง จะอยู่กันอย่างไร ถ้าไม่มีกฎหมายความมั่นคง

โดย นายยิ่งชีพ อัชฌานนท์
อาสาสมัครนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน รุ่น 4
ปฏิบัติงานโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw)

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเรียนรู้ของอาสาสมัคร
จากมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม
เนื่องในการทำงานวาระ 1 ปี ตั้งแต่ เดือนมิถุนายน พ.ศ.2552 - 2553

คำนำ

โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชนประกาศตัวเป็นเจ้าภาพ ในการระดมรายชื่อประชาชนให้ครบหนึ่งหมื่นชื่อ เพื่อเสนอ พระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงที่ขัดต่อสิทธิเสรีภาพตามระบอบประชาธิปไตย หรือกฎหมายยกเลิกกฎหมายด้านความมั่นคงทั้งสามฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ.2457 (กฏอัยการศึก) พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 (พ.ร.ก.ฉุกเฉิน) และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551 (พ.ร.บ.ความมั่นคง)

ผู้เขียนในฐานะอาสาสมัครนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน จากมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม ที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรดังกล่าว ได้มีส่วนรับผิดชอบในการเคลื่อนไหวครั้งนี้ทุกขั้นตอน รวมทั้งการเขียนบทความเกี่ยวกับการวิเคราะห์กฎหมายทั้งสามฉบับนี้หลายชิ้น และการร่างตัวพระราชบัญญัติยกเลิกขึ้นมาเอง

หลังจากการประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้ประชาชนที่สนใจมาร่วมกันลงชื่อ มีคำถามซ้ำๆ เข้ามาจากผู้ที่ไม่เห็นด้วยเป็นจำนวนมากว่า “ถ้าไม่มีกฎหมายเหล่านี้แล้ว เมื่อมีเหตุการณ์ไม่สงบ จะอยู่กันได้อย่างไร” จากที่ผู้เขียนได้ศึกษากฎหมายมาในชั้นปริญญาตรีจึงรู้อยู่แก่ใจว่า กฎหมายที่ใช้บังคับกันอยู่ในปัจจุบันก็ล้วนแต่เป็นเรื่องให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐเพื่อป้องกันปราบปรามเหตุการณ์ไม่สงบทั้งสิ้น และก็มีอยู่มากมายจนครอบคลุมแทบทุกประเด็นที่รัฐอาจจะต้องใช้อำนาจอยู่แล้ว แต่ก็ได้เพียงตอบสั้นๆ ไปได้ว่า “มีกฎหมายอาญาบังคับใช้อยู่” เพราะตัวผู้เขียนเองในวาระเริ่มแรกก็ไม่ได้ศึกษาให้ละเอียดลงไปกว่านั้น

ผู้เขียนเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าหัวข้อนี้ตั้งแต่เริ่มทำงานในประเด็นเกี่ยวกับกฎหมายด้านความมั่นคง คือ ประมาณเดือน กันยายน พ.ศ.2552 และเริ่มต้นลงมือเขียนงานศึกษาชิ้นนี้ในรูปแบบบทความก่อน แต่ด้วยปริมาณของเนื้อหาที่จำเป็นต้องกล่าวมีมาก การลำดับเนื้อหาให้อ่านง่ายจึงยากตามไปด้วย และเพราะเหตุที่ยังต้องค้นคว้าเพิ่มเติมในอีกหลายประเด็น งานชิ้นนี้จึงต้องถูกวางเอาไว้เป็นเวลาหลายเดือน

ในเดือนเมษายน พ.ศ.2553 มีการชุมนุมครั้งใหญ่ของกลุ่มคนเสื้อแดง รัฐบาลประกาศใช้ทั้ง พ.ร.บ.ความมั่นคง และพ.ร.ก.ฉุกเฉิน เจ้าหน้าที่ทหารออกมาปฏิบัติหน้าที่เต็มท้องถนนในกรุงเทพมหานคร แต่ก็ยังรักษาความสงบเรียบร้อยไว้ไม่ได้ และมีการเรียกร้องให้ประกาศกฏอัยการศึก ผู้คนฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมดังกล่าว จึงมีความเห็นคล้อยไปในทางที่ว่ากฎหมายเหล่านี้จำเป็นต้องการรักษาความสงบเรียบร้อยให้กับบ้านเมือง ทำให้ข้อเสนอให้ยกเลิกกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงถูกตั้งคำถามเดิๆ หนักขึ้นอีกครั้ง ผู้เขียนจึงย้อนกลับไปหาความตั้งใจเดิมที่จะเขียนอธิบายความคิดเหล่านี้ให้เสร็จสมบูรณ์ เพื่อจะตอบคำถามเหล่านี้อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมชัดเจนน่าเชื่อถือให้ได้

หลังจากที่ลงมือเขียนฉบับเป็นรายงานขนาดยาวแล้ว ผู้เขียนเห็นว่ารายงานชิ้นนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในการทำงานเป็นอาสาสมัครนักกฎหมายฯ และเป็นการใช้ความรู้กฎหมายเข้ามาอธิบาย มากกว่าเรื่องความคิด ชีวิต จิตใจ ผู้เขียนจึงตัดสินใจส่งรายงานฉบับนี้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของงานศึกษา ตามภารกิจที่มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคมมอบหมายให้ไว้ด้วย โดยหวังว่าอาจจะประโยชน์สมดังเจตนารมณ์บ้างไม่มากก็น้อย

การทำรายงานชิ้นนี้ ผู้เขียนจะกล่าวถึงกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงทั้งสามฉบับ และ ตัวบทในแต่

ละเรื่องโดยหลีกเลี่ยงไม่วิพากษ์วิจารณ์ถึงความชอบธรรมของเนื้อหาส่วนนั้นๆ เหตุผลที่มาของกฎหมาย และทางปฏิบัติที่เคยเกิดขึ้นมาแล้ว เพราะเกรงว่าจะเป็นการยี่ดียว และเบี่ยงประเด็นให้น้ำหนักของการค้นคว้าและการอธิบายไปตกอยู่ที่เรื่องความชอบธรรมหรือไม่ชอบธรรมของกฎหมายมากกว่า การตอบคำถามที่ว่า “ถ้าไม่มีกฎหมายเหล่านี้แล้ว เมื่อมีเหตุการณ์ไม่สงบ จะอยู่กันได้อย่างไร” ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการทำรายงานมาแต่ต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้อ่านมีความคิดเห็นที่สนับสนุนกฎหมายเหล่านี้ตั้งแต่เดิม ผู้เขียนก็เกรงว่าการวิพากษ์วิจารณ์ถึงความชอบธรรมก็จะเบนความสนใจให้ผู้อ่านมองไม่เห็นถึงประเด็นที่ต้องการจะสื่อสารจริงๆ ได้ และรวมถึงการหลีกเลี่ยงไม่วิพากษ์วิจารณ์กฎหมายฉบับอื่นที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันก็ด้วยเหตุผลเดียวกันนี้

อีกประเด็นหนึ่งที่ต้องทำความเข้าใจกันก่อน คือ ในช่วงวิกฤตการณ์การเมืองที่ผ่านมา กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงถูกประกาศใช้เมื่อมีการชุมนุมของฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาล ซึ่งที่จริงแล้วผู้เขียนมีความเห็นว่าข้อเรียกร้องของกลุ่มผู้ชุมนุมแต่ละครั้งนั้นกระทบกระเทือนถึงเกียรติภาพของรัฐบาลแต่ละชุดเท่านั้น ไม่ได้กระทบต่อความมั่นคงของประเทศทั้งประเทศจริง รัฐบาลไม่มีอำนาจประกาศใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงกับการชุมนุมมาตั้งแต่ต้นเสียด้วยซ้ำ

แต่จากที่กล่าวมาแล้วว่ารายงานฉบับนี้ มุ่งตอบคำถามที่ว่า “ถ้าไม่มีกฎหมายเหล่านี้แล้ว เมื่อมีเหตุการณ์ไม่สงบ จะอยู่กันได้อย่างไร” ซึ่งคำว่า “เหตุการณ์ไม่สงบ” ในคำถามนี้ ก็มาจากความเข้าใจที่หมายถึงการชุมนุมต่อต้านรัฐบาลครั้งใหญ่นั่นเอง ดังนั้นหากจะตอบคำถามนี้ ด้วยคำตอบที่ว่า ไม่สามารถประกาศกฎหมายเหล่านี้กับการชุมนุมได้เลยอยู่แล้ว คงจะทำให้การสื่อสารประเด็นอีกหลายประการดำเนินไปไม่ได้ การกล่าวเสมือนหนึ่งว่ารัฐบาลสามารถประกาศใช้กฎหมายพิเศษกับการชุมนุมได้นั้น จึงมีเหตุผลดังที่กล่าวมานั่นเอง ไม่ใช่เพราะผู้เขียนมองข้ามประเด็นไปหรือยอมรับสิ่งเหล่านี้ได้

รายงานฉบับนี้ผู้เขียนในฐานะนักศึกษาศรบัณฑิต พยายามใช้หลักวิชาความรู้ของตัวเองอธิบายตอบคำถาม ด้วยการใช้อีกกฎหมายอธิบายกฎหมาย แบบเอาตัวบทมาว่ากันได้ง่าย เพื่อให้เห็นกันแบบตรงไปตรงมา โดยยังไม่ต้องว่ากันถึงทางปฏิบัติในทางข้อเท็จจริง และอาศัยทฤษฎีวิธีการตีความกฎหมายเข้ามาอธิบายบ้างซึ่งบางครั้งก็ขึ้นอยู่กับอัตวิสัยของบุคคล เพราะฉะนั้นหากวิธีการอธิบายกฎหมายแบบแข็งตัว หรือการตีความประเด็นใดสร้างความรู้สึกไม่พอใจให้กับผู้อ่าน ผู้เขียนก็ต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย รวมทั้งผู้เขียนพร้อมและยินดีอย่างยิ่งที่จะรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงพัฒนาตัวเองต่อไป

อิงชีพ อัจฉานนท์

สารบัญ

หน้า

จะอยู่กันอย่างไร ถ้าไม่มีกฎหมายความมั่นคง	
กฎหมายที่บัญญัติให้การกระทำเป็นความผิด	1
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้อำนาจการบริหารงานคล่องตัว	2
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจค้น และจับกุมตัว	4
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจปฏิบัติการต่างๆ	
การควบคุมสื่อสารมวลชน	6
การห้ามใช้เส้นทางคมนาคม	8
การควบคุมตัวบุคคล	8
อำนาจกระทำการในกรณีอื่นๆ	10
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ทหารเข้ามามีบทบาท	11
กฎหมายที่ยกเว้นการกระทำไม่ให้ถูกตรวจสอบโดยศาล	12
กรณีกฎหมายในสถานการณ์ปกติเจ้าหน้าที่รัฐไม่มีอำนาจทำได้	15
ข้อเสนอแนะ	16
สรุป	17

ภาคผนวก

จะอยู่กันอย่างไร ถ้าไม่มีกฎหมายความมั่นคง

จากกรณีมีข้อเสนอของภาคประชาชนให้ยกเลิกกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของรัฐ ได้แก่ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 (กฎอัยการศึก) พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 (พ.ร.ก.ฉุกเฉิน) และ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551 (พ.ร.บ.ความมั่นคง)

โดยให้เหตุผลว่า กฎหมายดังกล่าวอาจเป็นการเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจเกินสมควรในลักษณะที่ขัดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้

คำถามที่ตามมาคือ เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เป็นภัยต่อความมั่นคงขึ้น หากปราศจากกฎหมายเหล่านี้ เจ้าหน้าที่รัฐจะมีเครื่องมือเพียงพอสำหรับการรับมือแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ได้หรือไม่

ต่อปัญหานี้จึงต้องพิจารณาอำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐตามกฎหมายอื่นที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

กฎหมายที่บัญญัติให้การกระทำเป็นความผิด

การชุมนุมทางการเมืองหลายครั้ง ผู้ชุมนุมมักอ้างสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญเพื่ออธิบายว่าเป็นการชุมนุมที่ชอบด้วยกฎหมาย ขณะที่ทางฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องการเข้าสลายการชุมนุมก็จะหาบทกฎหมายมาอ้างว่าผู้ชุมนุมละเมิดกฎหมายบ้านเมือง เพื่อให้การชุมนุมสูญเสียความชอบธรรม และดำเนินการเข้าสลายการชุมนุม

พ.ร.ก.ฉุกเฉิน (มาตรา 9,11) และพ.ร.บ.ความมั่นคง (มาตรา18) กำหนดให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจออกข้อกำหนด เช่น ห้ามมีการชุมนุม ห้ามใช้เส้นทางคมนาคม ห้ามเข้าบริเวณพื้นที่ที่กำหนด ห้ามออกนอกเคหสถาน เป็นต้น ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนมีความผิดและมีโทษและมีความผิดตามกฎหมายนั้นๆ

ที่ผ่านมารัฐบาลมักประกาศใช้กฎหมายเหล่านี้ในสถานการณ์ที่มีกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงต่อต้านรัฐบาล และออกข้อกำหนดสั่งห้ามมิให้มีการชุมนุมในที่ใดที่หนึ่ง เมื่อผู้ไม่ยอมเลิกชุมนุม ก็จะอ้างว่าเป็นการชุมนุมที่ผิดต่อกฎหมายดังกล่าวเพื่อดำเนินการสลายการชุมนุม หรือพูดอย่างง่าย คือ ประกาศใช้กฎหมายพิเศษเพื่อหาความผิดให้กับผู้ชุมนุมนั่นเอง

ถ้าไม่มีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง

แม้จะไม่มีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง การชุมนุมก็อาจเป็นความผิดตามกฎหมายอื่นๆ ได้หลายกรณี เช่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 215 ที่ว่าด้วยการมั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไป กระทำให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง และมาตรา 216 คือความผิดที่ว่าเจ้าพนักงานสั่งให้ผู้ที่มั่วสุมกันตามมาตรา 215 เลิกแล้ว แต่ไม่เลิก ซึ่งกฎหมายสองมาตรานี้เจ้าหน้าที่รัฐก็มักอ้างเพื่อใช้ในการสลายการชุมนุมของผู้ชุมนุมกลุ่มย่อยอยู่บ่อยครั้ง¹

นอกจากนี้หากการชุมนุมก่อให้เกิดความเสียหายอื่นใดอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น บบเวทีปราศรัยมีการพูดจาที่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท(326) เป็นการพูดเพื่อให้ประชาชนปั่นป่วน ให้ประชาชน

1 เช่น การชุมนุมของคนงานโรงงานโทรอัมพ์ที่ถูกเลิกจ้าง การชุมนุมต่อต้านโรงไฟฟ้าของชาวบ้าน อ.หนองแขง จ.สระบุรี

และหากการชุมนุมใช้พื้นที่บนถนน หรือ ทางสาธารณะ ก็อาจเป็นความผิดฐานปิดกั้นทางหลวง ตาม พ.ร.บ.ทางหลวง² และประมวลกฎหมายอาญามาตรา229 ได้อีกเช่นกัน

แต่ยิ่งไปกว่านั้นแล้ว หากการชุมนุมครั้งใหญ่ที่มีลักษณะการต่อต้านอำนาจรัฐบาล เรียกร้องให้รัฐบาล กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเกินจำเป็น โดยอาศัยมวลชนจำนวนมากก่อความวุ่นวาย สร้างความเดือดร้อนรำคาญ กระทบกระเทือนความสงบสุขของประชาชนส่วนใหญ่ แม้ว่าจะไม่เป็นธรรมกับกลุ่มผู้ชุมนุมแน่ แต่ที่ผ่านมาก็มีผู้กล่าวอ้างว่าการชุมนุมนั้นอาจเป็นความผิดฐาน กบฏ(113) หรือฐานก่อการร้าย (135/1)

ในสถานการณ์ปกติ มีกฎหมายที่บังคับใช้ผู้นับร้อยนับพันฉบับ บางฉบับเช่น ประมวลกฎหมายอาญา ก็ กำหนดการกระทำต่างๆ ไปที่เป็นความผิดเอาไว้ แต่ยังมีกฎหมายอีกมากทั้งกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ หรือกฎระเบียบ ของท้องถิ่นเองที่กำหนดในเรื่องเฉพาะไว้ เช่น เรื่องความสะอาด เรื่องการใช้เครื่องขยายเสียง เรื่องการใช้สอยพื้นที่ต่างๆ ฯลฯ แม้ความผิดเหล่านี้ฟังดูช่างเป็นเรื่องเล็กน้อย และค่อนข้างไม่เป็นธรรมถ้าจะใช้ตั้งข้อกล่าวหาต่อผู้ชุมนุม แต่หากตั้งใจ เพียงเพื่อจะหาความผิดมาขัดเยียดให้กับการชุมนุมสาธารณะแต่ละครั้ง เพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจเข้าสลายการชุมนุม ก็ สามารถทำได้อย่างง่ายดายอยู่แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องประกาศใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง

สำหรับการชุมนุมที่ไม่มีลักษณะไปกระทบสิทธิของบุคคลอื่นเลย ไม่เป็นความผิดตามบทกฎหมายใดๆ ที่ ใช้อยู่ในสถานการณ์ปกติเลย การชุมนุมนั้นย่อมเป็นการใช้สิทธิโดยชอบตามรัฐธรรมนูญมาตรา 63 และไม่มีเหตุใดจะมา สลายการชุมนุมได้ ถ้ารัฐบาลประกาศใช้กฎหมายพิเศษ และใช้อำนาจออกข้อกำหนดเพื่อให้การชุมนุมครั้งนั้นเป็น ความผิด ย่อมเป็นการกระทำที่ทำได้ดังตามกฎหมายบ้านเมืองแต่ไม่มีความชอบธรรม

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้อำนาจการบริหารงานคล่องตัว

เมื่อเกิดสถานการณ์ร้ายแรงที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ รัฐบาลต้องการอำนาจเพื่อดำเนินการ แก้ไข ป้องกัน ระงับเหตุร้ายนั้นอย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว ทันท่วงที มาตรการด้านการอำนาจตัดสินใจจากศูนย์กลางที่มี ลักษณะเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ไม่มีชั้นตอนมาก ไม่เป็นอำนาจของหลายองค์กรที่ปฏิบัติงานทับซ้อนกัน

อำนาจการบริหารงานแบบเบ็ดเสร็จนี้เอง น่าจะเป็นเหตุผลสำคัญที่รัฐบาลประกาศใช้กฎหมายพิเศษด้าน ความมั่นคงในสถานการณ์ต่างๆ ยิ่งกว่าการต้องการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานดำเนินการต่างๆ เพราะมีกฎหมาย อื่นให้อำนาจไว้อยู่แล้วไม่ต้องอาศัยกฎหมายเหล่านี้ก็ได้ ดังที่จะได้กล่าวต่อไป กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงแต่ละฉบับ จึงได้กำหนดเรื่องอำนาจการบริหารงานไว้แตกต่างกัน ดังนี้

พ.ร.บ.ความมั่นคง เป็นกฎหมายที่จัดตั้ง และเป็นที่มาของอำนาจของ กองอำนาจการรักษาความมั่นคง ภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้อำนาจการ เป็นผู้รับผิดชอบสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก เป็น รองผู้อำนาจการ เสนาธิการทหารบกเป็นเลขาธิการ ทั้งสามคนเป็นผู้มีอำนาจบังคับบัญชาใน กอ.รมน. (มาตรา 5)

การประกาศใช้ พ.ร.บ.ความมั่นคง คือการประกาศว่าปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร และให้อำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหานั้น ที่เดิมเป็นของหน่วยงานของรัฐหลาย หน่วยงานมาอยู่ในความรับผิดชอบของ กอ.รมน. ผู้เดียว (มาตรา 15) ในกรณีที่มีความจำเป็นที่อาจจัดตั้งศูนย์อำนาจการ ขึ้นมาได้ เช่นที่รัฐบาลมักตั้งศูนย์อำนาจการรักษาความสงบเรียบร้อย (ศอ.รส.) ขึ้น ในเวลาที่มีการชุมนุมทางการเมือง (มาตรา 17)

พ.ร.ก.ฉุกเฉิน กำหนดไว้ว่า เมื่อประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ณ ที่ใด บรรดาอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีที่มี อยู่ตามกฎหมายเดิม ในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุญาต อนุมัติ สั่งการ บังคับบัญชา หรือช่วยในการป้องกัน แก้ไข ปราบปราม ระวังยับยั้งสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือฟื้นฟูช่วยเหลือประชาชน ให้โอนมาเป็นอำนาจของนายกรัฐมนตรี และอาจตั้ง หน่วยงานพิเศษเป็นการเฉพาะเพื่อปฏิบัติหน้าที่ได้ เช่นที่ รัฐบาลมักตั้งศูนย์อำนาจการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) (มาตรา 7)

ส่วน กฎอัยการศึก กำหนดให้ เป็นอำนาจของผู้บังคับบัญชาทหารที่มีกำลังไม่น้อยกว่าหนึ่งกองพัน ณ ที่ที่มี สงครามหรือการจลาจลเกิดขึ้นมีอำนาจประกาศกฎอัยการศึกได้เอง และเมื่อประกาศแล้ว ให้ฝ่ายทหารมีอำนาจเหนือ เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนต้องปฏิบัติตามความ ต้องการของเจ้าหน้าที่ทหาร (มาตรา 6) และมีอำนาจประกาศให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับ เหตุการณ์ได้ (มาตรา 7)

ถ้าไม่มีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง

ตามพ.ร.บ.ความมั่นคง และ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ได้กำหนดให้อำนาจการบริหารงานสูงสุดอยู่ที่นายกรัฐมนตรี เพื่อดำเนินแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเป็นที่รู้กันอยู่ว่า นายกรัฐมนตรี เป็นประมุข ของฝ่าย บริหาร ข้อมมีอำนาจบังคับบัญชาไปยังหน่วยงานของรัฐส่วนกลางทุกหน่วยงาน นอกจากหน่วยงานการปกครองส่วน ท้องถิ่นได้อยู่แล้ว

โดย พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ก็ได้กำหนดไว้ด้วยว่า นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้า รัฐบาล มีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารทุกตำแหน่ง ในกระทรวง ทบวง กรม³ อำนาจบังคับบัญชา รวมถึง การสั่งการให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติกรใดๆ การลงโทษทางวินัย และการเปลี่ยนแปลงคำสั่งเจ้าหน้าที่ที่ได้ส่งไปแล้วด้วย ได้

นอกจากนี้ สถาบันตำรวจ ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดในการแก้ปัญหาดังกล่าว ที่เกิดขึ้น ก็อยู่ภายใต้ บังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรีอีกเช่นกัน ดังที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ⁴ ส่วนสถาบันทหารที่อาจจะ

3 พรบ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534มาตรา ๑๑ (๓) โปรดดูในภาคผนวก

4 พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2547 มาตรา ๖ โปรดดูในภาคผนวก

เพราะฉะนั้นหากไม่มีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง นายกรัฐมนตรีก็ยังคงมีอำนาจบังคับบัญชาสูงสุดและเบ็ดเสร็จในการแก้ไขสถานการณ์ต่างๆอยู่แล้ว แต่หากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีความร้ายแรงมากจนอำนาจที่มีอยู่นั้น ยังไม่คล่องตัวเพียงพอที่จะรับมือกับสถานการณ์ได้ เพราะยังมีหน่วยงานอื่นๆ ที่ไม่อยู่ใต้บังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี โดยตรงเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยยังคงมีวิธีการทางกฎหมายอยู่อีกวิธีหนึ่ง คือ การออกเป็นพระราชกำหนดฉบับใหม่ สำหรับสถานการณ์นั้นๆ เพื่อให้อำนาจเหล่านั้น โอนมาเป็นของนายกรัฐมนตรีเป็นการชั่วคราว

รัฐธรรมนูญ มาตรา 184 กล่าวถึงเรื่องการออกพระราชกำหนดว่า กระทำได้โดยคณะรัฐมนตรี เมื่อเห็นว่า มีเหตุฉุกเฉินจำเป็นรีบด่วนเพื่อรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ซึ่งการประกาศใช้ พ.ร.บ. ความมั่นคง และ พ.ร.ก. ฉุกเฉินนั้น ต้องกระทำโดยคณะรัฐมนตรีอยู่แล้ว หากคณะรัฐมนตรีอยู่ในวิสัยที่จะประชุมเพื่อประกาศกฎหมายดังกล่าวได้ การประชุมเพื่อประกาศพระราชกำหนดก็ไม่น่าจะเป็นอุปสรรคแต่อย่างใด

สิ่งที่แตกต่างกัน ก็คือ การประกาศใช้พระราชกำหนดนั้นต้องให้พระมหากษัตริย์เป็นผู้ลงพระปรมาภิไธย และในสมัยประชุมสภาคราวต่อไป พระราชกำหนดฉบับนั้นต้องนำไปให้รัฐสภาพิจารณาเห็นชอบ หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าวิธีการประกาศใช้พระราชกำหนดอาจถูกตรวจสอบได้โดยองค์กรที่มีอำนาจเหนือกว่า หากว่าเป็นการประกาศใช้โดยไม่จำเป็น เป็นความไม่ชอบธรรม การกระทำเหล่านี้ย่อมถูกเปิดเผยเป็นที่ประจักษ์ต่อประชาชน แต่หากเป็นการกระทำเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติแล้ว ขั้นตอนการกลั่นกรองเหล่านี้ย่อมไม่ปัญหาแต่อย่างใด

ส่วนการประกาศใช้กฎอัยการศึก กำหนดให้อำนาจการบริหารสูงสุดอยู่ที่ ผู้บังคับบัญชาทหารในท้องที่นั้นๆ ถ้าหากไม่มีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง กฎหมายที่ใช้กันในสถานการณ์ปกติก็ไม่ได้เขียนให้อำนาจทหารไว้มากมายเช่นนี้ ซึ่งเป็นไปได้ว่ากฎอัยการศึกนั้นเขียนขึ้นเมื่อเกือบหนึ่งร้อยปีแล้ว ในสมัยที่การสื่อสารยังทำได้ยากลำบากกว่าปัจจุบัน อาจใช้เวลานาน เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานได้ จึงควรให้ผู้บังคับบัญชาทหารในท้องที่นั้นๆ ซึ่งอยู่ใกล้กับเหตุการณ์มากที่สุดมีอำนาจดำเนินการไปก่อนได้ แต่ในสังคมที่การสื่อสารก้าวหน้าอย่างปัจจุบัน เหตุการณ์ร้ายแรงก็ควรให้ผู้มีอำนาจระดับสูงสุดของประเทศอย่างเช่น นายกรัฐมนตรี ลงมารับผิดชอบด้วยตัวเองซึ่งการบริหารงานจะมีประสิทธิภาพมากกว่าแน่นอน ไม่มีเหตุที่จะให้อำนาจการแก้ไขสถานการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงของชาติอยู่ในมือของทหารระดับสูงเท่านั้น

แต่หากเชื่อว่า ผู้บังคับบัญชาทหารในท้องที่ใด มีความรู้ความสามารถน่าจะแก้ไขสถานการณ์ได้ดีกว่า นายกรัฐมนตรี ก็สามารถใช้วิธีการมอบอำนาจให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อยู่แล้วเช่นกัน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจค้น และจับกุมตัว

การค้นตัวบุคคล การค้นในสถานที่ส่วนบุคคล (ที่รโหฐาน) และการจับกุมตัวบุคคล เป็น อำนาจที่เจ้าหน้าที่รัฐต้องการเพื่อติดตามนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ แสวงหาพยานหลักฐาน และบางกรณีก็ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นได้ เช่น การค้นตัวเพื่อหาอาวุธที่อาจจะนำไปใช้ในการกระทำความผิด การจับตัวผู้ที่ต้องสงสัยว่ากำลังจะกระทำความผิด เป็นต้น

ขณะเดียวกันการค้น และการจับ เป็นการละเมิดสิทธิในเนื้อตัวร่างกาย ความเป็นส่วนตัว และเสรีภาพของประชาชนอย่างแน่ชัด ดังนั้น อำนาจค้นและจับกุมของเจ้าหน้าที่รัฐจึงต้องใช้ด้วยความระมัดระวัง มีกรอบจำกัดเท่าที่มีเหตุผลอันสมควร และสามารถตรวจสอบได้ ตามหลักการที่ยอมรับกันในสถานการณ์ปกติเจ้าหน้าที่จึงมีอำนาจค้นและจับกุมบุคคลหรือสถานที่ใดก็ได้ เฉพาะเมื่อมีหมายค้น หรือ หมายจับที่ออกโดยศาล

กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงต้องการความแน่นอนให้กับเจ้าหน้าที่รัฐว่าในสถานการณ์พิเศษที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เจ้าหน้าที่จำเป็นต้องปฏิบัติการแก้ไขหรือป้องกันสถานการณ์ต่างๆ ได้ทันทั่วทั้งที่ ขั้นตอนกรขออนุญาตศาลไม่ควรมาเป็นอุปสรรคจึงได้กำหนดให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในเรื่องการค้น และการจับกุม ไว้ดังนี้

พ.ร.บ.ความมั่นคง ไม่ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจค้นหรือจับ เป็นกรณีพิเศษ มีเพียงมาตรา 18(1) ให้อำนาจ กอ.รมน.ออกข้อกำหนดให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ ซึ่ง ผู้อำนวยการกอ.รมน. ก็สามารถใช้อำนาจตามมาตรานี้ออกข้อกำหนดให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจทำการค้นหรือจับกุมตัวบุคคลใด หรือที่ไหนได้

หากรัฐบาลอาศัยพ.ร.ก.ฉุกเฉิน ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน เจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจการค้นและการจับเป็นพิเศษ แต่หากรัฐบาลประกาศให้สถานการณ์ฉุกเฉินนั้นเป็นสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง สอจ.อาจประกาศให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยได้ โดยยังคงต้องมีหมายศาลอยู่ แต่เป็นมีเงื่อนไขการออกหมายน้อยลง (มาตรา 12) และให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจตรวจค้นสถานที่ใดๆ ตามความจำเป็นได้ โดยไม่ต้องมีหมายศาล (มาตรา 11)

และเมื่อประกาศใช้กฎอัยการศึก เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเต็มที่จะตรวจค้นได้ ไม่ว่าที่ตัวบุคคล ยานพาหนะ เหนสถาน สิ่งปลูกสร้าง หรือที่ใดๆ ไม่ว่าเวลาใดทั้งสิ้น (มาตรา 9) แต่เป็นเรื่องแปลกการจับกุมตัวบุคคล กฎอัยการศึกไม่ได้ให้อำนาจไว้เป็นพิเศษ

ถ้าไม่มีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง

เรื่องอำนาจค้นและการจับกุมต้องพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องที่สุด คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การค้นตัวบุคคล ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดไว้อยู่แล้วว่า เจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจค้นได้ทุกเมื่อ โดยไม่ต้องมีหมายศาล เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่า บุคคลใด มีสิ่งของในครอบครองเพื่อใช้ในการกระทำความผิดได้มาโดยการกระทำความผิด หรือของที่มีไว้เป็นความผิด⁵ จึงไม่มีเหตุต้องอาศัยกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง เพื่อให้อำนาจในเรื่องการค้นตัวบุคคลเพิ่มอีก แต่หากเป็นกรณีที่ไม่มีเหตุสงสัยใดๆ เลย ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาเจ้าหน้าที่จะไม่มีอำนาจในการค้น การประกาศใช้กฎอัยการศึกเพื่อให้มีอำนาจค้นตัวบุคคลโดยไม่ต้องมีเหตุสงสัยก็น่าจะเป็นการไม่ชอบธรรม

การค้นที่รโหฐาน หรือสถานที่ส่วนบุคคล รวมถึงการเข้าไปในสถานที่ส่วนบุคคล ถึงแม้ว่าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะกำหนดหลักทั่วไปไว้ว่าการเข้าไปค้นในสถานที่ใดต้องมีหมายค้นจากศาล และห้ามค้นในเวลากลางคืน แต่ก็มีข้อยกเว้นอยู่มากมาย เช่น กรณีที่เห็นว่ามีกำลังมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอยู่ข้างใน เมื่อมีพฤติการณ์ที่แสดงว่ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นข้างใน เมื่อบุคคลที่กระทำความผิดวิ่งหนีเข้าไปข้างใน เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าข้างในมีสิ่งของที่ต้องการ แต่หากต้องรอหมายค้นจากศาลสิ่งของนั้นอาจถูกทำลายหรือโยกย้ายไปก่อน กรณีเหล่านี้

5 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 93 โปรดดูในภาคผนวก

นอกจากนี้แล้ว แม้จะไม่มีหมายค้น หรือ ไม่มีข้อยกเว้นดังที่กล่าวมาเลย แนวคำพิพากษาศาลฎีกา⁸ และแนวปฏิบัติที่ยึดถือกันมาจนถึงปัจจุบันปรากฏชัดว่า หากเจ้าของสถานที่ยินยอมให้ค้นได้ เจ้าหน้าที่ก็สามารถเข้าไปค้นในส่วนบุคคลได้ ซึ่งในกรณีที่มีสถานการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้นในบ้านเมือง เจ้าของสถานที่น่าจะอนุญาตให้เจ้าหน้าที่เข้าไปในสถานที่ส่วนบุคคลเพื่อปฏิบัติการต่างๆ ที่จำเป็นได้อยู่แล้ว

หรือหากว่า เจ้าของสถานที่ไม่ยินยอม ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลเรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัว หรือเพราะมีส่วนรู้เห็นกับการกระทำความผิดก็ตาม ถ้าเป็นกรณีเร่งด่วน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดวิธีการให้ตำรวจยศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไปสามารถขอหมายศาลได้ด้วยวิธีโทรศัพท์ โทรสาร หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ได้ ซึ่งศาลอาจส่งสำเนาหมายให้ได้ด้วยวิธีเดียวกัน⁹ โดยศาลอาจใช้โทรศัพท์มือถือที่ต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตได้ หรือ การส่งภาพผ่านโทรศัพท์มือถือส่งสำเนาหมายกลับมาให้เจ้าหน้าที่ได้ ซึ่งจะใช้เวลาไม่นาน

การจับกุมตัวบุคคล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยหลักแล้ว ต้องขอหมายศาลก่อน เช่นเดียวกับการค้นสถานที่ส่วนบุคคล แต่ก็มีข้อยกเว้น คือ กรณีที่มีหลักฐานตามสมควรแต่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนไม่อาจขอหมายศาลได้ กรณีพบบุคคลน่าสงสัยที่มีอาวุธหรือเครื่องมืออันจะใช้กระทำความผิดได้ ก็ให้จับได้เลยโดยไม่ต้องมีหมายศาล¹⁰ หรือกรณีเจ้าหน้าที่พบเห็นบุคคลใดกำลังกระทำความผิด หรือแทบไม่มีเหตุอันควรสงสัยเลยว่าเพิ่งกระทำความผิดมาสดๆ ที่เรียกว่าเป็นความผิดซึ่งหน้า ก็สามารถจับได้โดยไม่ต้องมีหมายศาลเช่นกัน¹¹

จะเห็นได้ว่ากฎเกณฑ์ต่างๆ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่กล่าวมานั้น แม้ว่าโดยหลักการจะค้ำชูขงยาก มีขั้นตอนมาก แต่กฎหมายก็ได้กำหนดข้อยกเว้นไว้มากมาย และกฎหมายดังกล่าวก็มีการแก้ไขปรับปรุงอยู่ตลอดเพื่อให้ไม่เป็นอุปสรรคกับการทำงานของเจ้าหน้าที่ สำหรับประเด็นการค้นและการจับกุมผู้เขียนเอง แทบจะคิดไม่ออกเลยว่า มีกรณีใดอีกบ้างที่การขอหมายจากศาลจะเป็นอุปสรรคทำให้ปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้ จนต้องประกาศใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจปฏิบัติการต่างๆ

1. การควบคุมสื่อสารมวลชน (พรบ.คอม, 112, ที่วิม.37)

เป็นที่ยอมรับกันว่า สื่อสารมวลชน มีบทบาทมากในโลกปัจจุบัน ซึ่งหากทำงานอย่างเอื้อประโยชน์ต่อรัฐได้ย่อมจะช่วยให้การดำเนินการเพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ อำนาจที่รัฐบาลต้องการก็คือ การให้สื่อมวลชนเผยแพร่

6 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 92 โปรดดูในภาคผนวก

7 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 9 โปรดดูในภาคผนวก

8 ตัวอย่างเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1164/46

9 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 59 โปรดดูในภาคผนวก

10 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 78 โปรดดูในภาคผนวก

11 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 78 ประกอบมาตรา 80 โปรดดูในภาคผนวก

พ.ร.บ.ความมั่นคง ไม่ได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐในการควบคุมสื่อสารมวลชน

พ.ร.ก.ฉุกเฉินกำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจ ห้ามการเสนอข่าว การจำหน่ายสิ่งพิมพ์ที่มีข้อความอันอาจทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัวหรือเจตนาบิดเบือนข้อมูลทำให้เกิดความเข้าใจผิดจนกระทบต่อความมั่นคง (มาตรา 9(3))

กฎอัยการศึกกำหนดให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจตรวจสอบสิ่งพิมพ์ บทประพันธ์ และห้ามการจำหน่ายแจก ห้ามโฆษณา แสดงมหรสพ ห้ามการรับ – ส่งวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ได้ (มาตรา 11(2)(3)) (ขณะประกาศใช้กฎอัยการศึกยังไม่มีอินเทอร์เน็ต)

ถ้าไม่มีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง

สำหรับกิจการวิทยุและโทรทัศน์ หากสถานีใดมีการออกอากาศเนื้อหาที่มีลักษณะกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือทำให้เกิดความเสื่อมทางจิตใจหรือสุขภาพ ให้คณะกรรมการ มีอำนาจสั่งด้วยวาจาให้ระงับการออกอากาศได้ทันที¹² ต่างกับกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงที่ คณะกรรมการผู้มีอำนาจออกคำสั่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับนายกรัฐมนตรีโดยตรง หรือเรียกว่าเป็นอำนาจอิสระที่ไม่ต้องเชื่อฟังคำสั่งนายกรัฐมนตรี และหากในกรณีฉุกเฉินรัฐต้องการสื่อสารข้อความใดเพื่อความปลอดภัยของประชาชนรัฐบาลก็สามารถร้องขอไปยังสถานีให้ออกอากาศให้ได้อยู่แล้วเช่นกัน¹³ .

สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ หนังสือพิมพ์ กระจาย โบชัวร์ทุกชนิด หากมีข้อความที่หมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ กระทบต่อความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยของประชาชน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (ซึ่งอยู่ได้บังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี) มีอำนาจสั่งห้ามเผยแพร่ ริบ และทำลายได้¹⁴

สำหรับการสื่อสารในโลกอินเทอร์เน็ต ซึ่งดูเหมือนเป็นพื้นที่ที่อันตรายที่รัฐบาลต้องการเข้าไปควบคุม ก็มีกฎหมายกำหนดไว้แล้วเช่นกันว่า กรณีมีข้อมูลแพร่หลายในระบบคอมพิวเตอร์ที่เป็นความผิด อันอาจกระทบต่อความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยของประชาชนเจ้าหน้าที่อาจยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจสั่งให้มีการระงับการแพร่หลายข้อมูลนั้นได้ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเป็นผู้ระงับก็ได้¹⁵

จะเห็นว่า เงื่อนไขในการระงับการสื่อสารตามกฎหมายที่ใช้กันอยู่ในสถานการณ์ปกตินั้น เพียงแค่เป็นข้อมูลที่กระทบต่อความมั่นคงก็สามารถสั่งระงับการเผยแพร่ข้อมูลนั้นได้แล้ว ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐมากกว่าตาม พ.ร.ก.ฉุกเฉินเสียอีก เพราะจะมีอำนาจระงับการเผยแพร่เฉพาะข้อความที่ต้องมีลักษณะบิดเบือนความจริงด้วย

แม้ว่ากฎหมายทั้งสามฉบับที่กล่าวถึงมานี้ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ในแง่หลักการ เพราะเป็นกฎหมายที่เปิด

12 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2551 มาตรา37 โปรดดูในภาคผนวก

13 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2551 มาตรา37 โปรดดูในภาคผนวก

14 พระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ.2550 มาตรา 10 โปรดดูในภาคผนวก

15 พระราชบัญญัติว่าด้วยวิธีการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 มาตรา 20 โปรดดูในภาคผนวก

2. การห้ามใช้เส้นทางคมนาคม

ในกรณีที่มีสถานการณ์ไม่ปกติเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมต้องการอำนาจที่จะควบคุมสถานการณ์ โดยต้องกันประชาชนที่ไม่เกี่ยวข้องออกจากพื้นที่ที่มีเหตุการณ์ร้าย รวมทั้งกันพื้นที่บางส่วนเพื่อปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การออกคำสั่งห้ามการใช้เส้นทาง ห้ามการเข้า-ออกพื้นที่ใด ย่อมกระทบต่อชีวิตปกติของประชาชนในละแวกนั้น หากเป็นการห้ามเข้าไปในบริเวณที่อาจเกิดอันตรายได้ย่อมเป็นประโยชน์กับประชาชนเอง แต่หากห้ามการใช้เส้นทางเพียงเพื่อตีกรอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ให้ง่ายขึ้น ย่อมเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน

พ.ร.บ.ความมั่นคง และพ.ร.ก.ฉุกเฉิน เขียนไว้เหมือนกันคือ เจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจออกข้อกำหนดห้ามการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ หรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคมหรือยานพาหนะได้ (มาตรา 15 และมาตรา 9 ตามลำดับ)

กฎอัยการศึกกำหนดว่า เจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจที่จะห้ามใช้ทางสาธารณะเพื่อการจราจร ไม่ว่าจะเส้นทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ รวมถึงรถไฟและรถรางด้วย

ถ้าไม่มีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง

ถ้าไม่มีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้เส้นทางคมนาคมที่สุดคือ พระราชบัญญัติจราจรทางบก ซึ่งเขียนไว้ชัดเจนว่า ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินหรืออุบัติเหตุเกิดขึ้นทำให้ไม่ปลอดภัย หรือไม่สะดวก เจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการได้ตามที่เห็นสมควร เช่น ห้ามรถหรือคนผ่านทาง ห้ามหยุดรถ ห้ามเลี้ยวรถ ฯลฯ ทั้งนี้ภายในระยะเวลาเท่าที่จำเป็น¹⁶

นอกจากนี้หากเป็นกรณีต้องการควบคุมการชุมนุมสาธารณะให้สงบเรียบร้อย ปลอดภัย สะดวกต่อการจราจร อยู่ภายในบริเวณที่แน่นอน เจ้าหน้าที่ก็มีอำนาจออกข้อประกาศเพื่อควบคุมการชุมนุมนั้นได้อยู่แล้วเช่นกัน¹⁷ จึงไม่มีเหตุผลใดที่ต้องการอำนาจจากกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงอีก

3. การควบคุมตัวบุคคล

ในสถานการณ์ที่มีเหตุร้ายเกิดขึ้น หากมีการจับผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้ก่อเหตุร้ายได้ ในเบื้องต้นรัฐคงต้องการแยกตัวผู้ต้องสงสัยนั้นออกจากสังคม เพื่อไม่ให้กลับไปก่อเหตุร้ายได้อีก ส่วนการพิสูจน์ความผิดและการรับโทษตาม

16 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 มาตรา 138 โปรดดูในภาคผนวก

17 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 มาตรา 139(13) โปรดดูในภาคผนวก

พ.ร.บ.ความมั่นคง ไม่ได้กำหนดอำนาจของเจ้าหน้าที่ในการควบคุมตัวบุคคลไว้เป็นพิเศษ

พ.ร.ก.ฉุกเฉิน กำหนดให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจควบคุมตัวบุคคลที่ถูกจับได้ไม่เกิน 7 วัน และหลังจากพ้นกำหนดเจ็ดวันหากยังจำเป็นต้องควบคุมตัวต่อเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ให้ร้องขอต่อศาลเพื่อขอขยายระยะเวลาควบคุมตัวอีกคราวละไม่เกินเจ็ดวัน เมื่อรวมแล้วระยะเวลาควบคุมตัวทั้งหมดต้องไม่เกิน สามสิบวัน

กฎอัยการศึก กำหนดว่า เมื่อมีเหตุควรสงสัยว่าบุคคลใดจำเป็นราชศัตรู เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจกักตัวบุคคลนั้นไว้เพื่อการสอบถามไม่เกิน 7 วัน

ถ้าไม่มีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง

ประเด็นเรื่องอำนาจการควบคุมตัวของกฎหมายพิเศษทั้งสามฉบับนี้ ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากว่าเป็นช่องทางให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้อย่างร้ายแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะขณะที่ถูกควบคุมตัวอยู่นั้น ไม่มีใครสามารถทราบได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับผู้ถูกควบคุมตัวบ้าง และไม่มีหลักประกันใดๆ เลยว่ามีหลักฐานตามสมควรว่าผู้ที่ถูกควบคุมตัวนั้น ได้มีส่วนในการกระทำความผิดจริง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ยังคงเป็นกฎหมายในสถานการณ์ปกติที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตัวบุคคล ซึ่งหลักการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานี้ค่อนข้างได้รับการยอมรับว่ามีความทันสมัย เป็นสากล คือคำนึงถึงทั้งการทำงานของเจ้าหน้าที่ และสิทธิมนุษยชนของผู้ถูกจับประกอบกัน ซึ่งได้กำหนดไว้ว่าหลังจากมีการจับบุคคลใด เจ้าหน้าที่มีอำนาจควบคุมตัวไว้ได้ไม่เกิน 48 ชั่วโมงนับตั้งแต่ถูกจับ หลังจากพ้นกำหนดเวลา 48 ชั่วโมงแล้วเจ้าหน้าที่ต้องนำตัวผู้ที่ถูกจับไปยังศาล และแสดงพยานหลักฐานเบื้องต้นว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดต่อศาล หลังจากนั้นศาลจะเป็นผู้พิจารณาและสั่งว่ามีเหตุอันสมควรที่ควรจะให้ควบคุมตัวบุคคลนั้นไว้ต่อหรือไม่ เป็นระยะเวลานานเท่าใด

18

การที่ศาลจะสั่งให้ควบคุมตัวไว้นานเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับฐานความผิดที่บุคคลนั้นถูกกล่าวหา ถ้าเป็นฐานความผิดร้ายแรงที่มีโทษหนัก คือ จำคุกเกินสิบปีขึ้นไป ซึ่งความผิดที่เกี่ยวกับความมั่นคง การก่อการร้าย มีโทษสูงกว่านั้นอยู่แล้ว ศาลอาจสั่งให้ควบคุมตัวได้รวมแล้วถึงแปดสิบสี่วัน

นอกจากนี้แล้ว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังกำหนดไว้อีกว่า ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันไม่อาจกล่าวล่วงเสียได้ เช่น ถ้าเกิดสถานการณ์ไม่ปกติจนหน่วยงานศาลไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ตามปกติได้ หรือมีอุปสรรคที่ไม่ได้เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่เองทำให้ไม่สามารถนำตัวไปยังศาลหลังจากจับแล้ว 48 ชั่วโมงได้จริงๆ ก็ให้ถือเป็นข้อยกเว้นที่จะควบคุมตัวบุคคลนั้นต่อไปได้ โดยเป็นอำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ผู้จับเอง

ในสถานการณ์ที่มีการชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองนั้น สถาบันศาลยังคงทำงานได้อย่างปกติ การจะนำตัวบุคคลที่ถูกจับไปยังศาลภายใน 48 ชั่วโมงไม่น่าจะมีเหตุให้ทำไม่ได้ การปฏิบัติตามขั้นตอนที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเขียนไว้ ไม่น่าจะเป็นอุปสรรคกับการทำงานเพื่อควบคุมสถานการณ์ของเจ้าหน้าที่แต่อย่างใดเลย เพียงแค่การ

4. อำนาจกระทำกรในกรณีอื่นๆ

ทั้งที่โดยทฤษฎีแล้วกฎหมายที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนจะเขียนแบบครอบคลุมกว้างๆ ให้เกิดการตีความไม่ได้ ต้องเขียนระบุเจาะจงให้ชัดเจนไปว่าเจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจทำอะไรได้บ้าง และอย่างไรบ้าง เพื่อให้ประชาชนทราบแน่ชัดถึงสิทธิเสรีภาพของตัวเอง แต่กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงทั้งสามฉบับยังมีข้อกำหนดกว้างๆ ให้เจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจทุกอย่างครอบคลุมทุกกรณีที่จะเกิดขึ้นในอนาคตไว้อีกด้วย

พ.ร.บ.ความมั่นคง กำหนดไว้ว่าเพื่อประโยชน์ในการป้องกัน แก้ไขสถานการณ์ ให้ผู้อำนวยการกอ.รมน. โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี มีอำนาจออกข้อกำหนด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการหรืองดเว้นการปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด (มาตรา 18(1))

พ.ร.ก.ฉุกเฉินกำหนดไว้ว่า นายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศห้ามมิให้กระทำกรใดๆ หรือสั่งให้กระทำกรใดๆ เท่าที่จำเป็นแก่การรักษาความมั่นคง ความปลอดภัยของประชาชน (มาตรา 11(6))

กฎอัยการศึกไม่ได้เขียนไว้โดยตรง แต่กฎอัยการศึกมีการกำหนดไว้ว่า เมื่อประกาศใช้กฎอัยการศึก เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเต็มที่จะตรวจค้น เกณฑ์ ห้าม ยึด เข้าอาศัย ทำลายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ และจับไล่ ซึ่งก็เป็นอำนาจมากมายใหญ่โตที่ทำได้แทบจะทำได้ทุกอย่างอยู่แล้ว และไม่จำเป็นต้องเขียนไว้เพิ่มเติมอีก (มาตรา 8)

ถ้าไม่มีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง

ถ้าหากไม่มีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงให้อำนาจแบบกว้างๆ ไว้ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งมีความสำคัญที่สุดในการแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ย่อมมีอำนาจตาม พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ ซึ่งกำหนดไว้ว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชน และความมั่นคงของราชอาณาจักร¹⁹ ส่วนเจ้าหน้าที่ทหาร หรือเจ้าหน้าที่อื่นๆ ของรัฐ หากเข้ามาช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติงาน ก็สามารถรับมอบอำนาจมาและมีอำนาจเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจได้

อำนาจทั้งการป้องกันการกระทำความผิด ปราบปรามการกระทำความผิด รักษาความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงของประเทศก็เรียกได้ว่าครอบคลุมทุกอย่างที่อาจจะจำเป็นต้องทำในสถานการณ์ฉุกเฉินอยู่แล้ว ไม่มีเหตุใดที่ต้องการกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงมาให้อำนาจกว้างๆ เช่นนี้อีก

นอกจากอำนาจตำรวจที่มีอยู่ในสถานการณ์ปกติแล้ว ยังมีประเด็นตามกฎหมายอาญาที่สำคัญ คือ เรื่องการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย²⁰ ซึ่งกฎหมายอาญาได้กำหนดไว้ว่า หากผู้ใดต้องกระทำกรใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนเอง หรือสิทธิของผู้อื่น ให้พ้นจากอันตรายที่ใกล้จะถึง และกระทำต่อผู้ก่ออันตรายนั้น ถ้าทำไปโดยพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย

19 พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2547 มาตรา 6(3) (4) โปรดดูในภาคผนวก

20 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 โปรดดูในภาคผนวก

เรื่องการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายนี้ มีลักษณะเป็นกฎหมายยกเว้นให้บางการกระทำไม่เป็นความผิด ความผิด แต่อีกมุมหนึ่งก็เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจให้บุคคลใดๆ รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย หากทำไปเพื่อป้องกันสิทธิของตัวเองหรือบุคคลอื่นในสถานการณ์ฉุกเฉินเฉพาะหน้านั้น ถือเป็นกรกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายเสมอ ตัวอย่างเช่น หากมีการชุมนุมสาธารณะที่ผู้ชุมนุมทำลายทรัพย์สินทางราชการ เอกชน ทำให้ประชาชนได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ เจ้าหน้าที่ตำรวจย่อมมีอำนาจใช้กำลังเข้าป้องกันเหตุต่างๆ ได้โดยชอบอยู่แล้ว โดยต้องกระทำไปที่ตัวผู้ที่กำลังก่ออันตรายเท่าที่สมควรแก่เหตุ โดยไม่ต้องอาศัยกฎหมายพิเศษใดๆ มาเพิ่มอำนาจให้เลย

นอกจากนี้หากมีเหตุให้เจ้าหน้าที่รัฐจำเป็นต้องกระทำการใดๆ เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่ตัวเองหรือบุคคลอื่น แต่กระทำไปกระทบสิทธิของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ก่ออันตรายนั้น ตัวอย่างเช่น หากผู้ก่อเหตุร้ายขับรถยนต์ของผู้อื่นที่ขโมยมาพุ่งเข้าชนตำรวจ ตำรวจจึงยิงปืนใส่รถคันนั้นจนเสียหายพุ่งเข้ามาทำร้ายตำรวจไม่ได้ กรณีนี้แม้จะไม่ใช่การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่กฎหมายอาญาก็ถือว่าเป็นการกระทำด้วยความจำเป็น²¹ ซึ่งผู้ทำไปไม่ต้องรับโทษตามกฎหมายอยู่ดี

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ทหารเข้ามามีบทบาท

เมื่อมีสถานการณ์ไม่ปกติเกิดขึ้นในบ้านเมือง จนดูเหมือนว่าลำพังกำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะรับมือสถานการณ์ไม่ได้ สิ่งที่สังคมคาดหวัง คือ ต้องการให้สถาบันที่มีกำลังมากกว่า มีความเชี่ยวชาญที่มากกว่า ซึ่งก็คือ “สถาบันทหาร” เข้ามาช่วยรับมือกับสถานการณ์ และดูเหมือนว่าเสียงเรียกร้องให้มีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งก็คือ เสียงเรียกร้องให้ใช้กำลังเจ้าหน้าที่ทหารออกมาจัดการกับสถานการณ์ความวุ่นวายต่างๆ ในบ้านเมือง ซึ่งกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงก็เขียนขึ้นมาเพื่อเปิดช่องทางเหล่านี้อย่างชัดเจน

พ.ร.บ.ความมั่นคง กำหนดไว้ว่าเมื่อประกาศใช้พ.ร.บ.ความมั่นคง ให้อำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหานั้น ที่เดิมเป็นของหลายหน่วยงานมาอยู่ในความรับผิดชอบของ กอ.รมน. (มาตรา 15) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ มีผู้บัญชาการทหารบกเป็นรองผู้บัญชาการ เสนาธิการทหารบกเป็นเลขาธิการ และมีอำนาจสั่งการไปยังผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาของตัวเอง

พ.ร.ก.ฉุกเฉินกำหนดว่า เมื่อมีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน นายกรัฐมนตรีอาจแต่งตั้งข้าราชการ ตำรวจ หรือทหาร เป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินได้ (มาตรา 7 วรรคสี่) และหากมีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงนายกรัฐมนตรีก็มีอำนาจออกคำสั่งให้ใช้กำลังทหารเพื่อช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจจับเหตุการณ์ร้ายแรงได้ (มาตรา 11(10))

ส่วนกฎอัยการศึกนั้น อำนาจการประกาศใช้และอำนาจการบริหารงานสูงสุดในการแก้ไขสถานการณ์อยู่ที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร โดยตรงอยู่แล้ว (มาตรา 6)

ถ้าไม่มีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง

แม้ว่าจะไม่มีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง ที่กำหนดให้ทหารเข้ามามีบทบาทในการรับมือสถานการณ์

21 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 67 โปรดดูในภาคผนวก

หากเป็นกรณีที่เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงจริงๆ แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้ขอคำสั่งจากเจ้าหน้าที่ทหารให้เข้ามาช่วย ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม ซึ่งกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมที่จะใช้กำลังทหารปฏิบัติงานนั้น นอกจากการป้องกันภัยคุกคามจากนอกราชอาณาจักรแล้ว ยังต้องมีหน้าที่การปราบปรามจลาจลด้วย²² ดังนั้นหากมีความวุ่นวายเกิดขึ้นถึงขั้นจลาจล ทหารโดยคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีหน้าที่ต้องส่งกำลังออกมาแก้ไขสถานการณ์อยู่แล้ว

นอกจากนี้แล้ว หากยังไม่มีจลาจลหรือสงครามเกิดขึ้น ตามกฎหมายดังกล่าวคณะรัฐมนตรีก็อาจมีมติให้มีการปฏิบัติการทางทหารเพื่อความมั่นคงของประเทศได้อยู่แล้ว²³ รวมทั้งการปฏิบัติการด้านข่าวกรองแม่ในสถานการณ์ปกติก็เป็นอำนาจหน้าที่ของทหารอยู่แล้วเช่นกัน²⁴

จะเห็นได้ว่า การใช้กำลังเจ้าหน้าที่ทหารเข้ามารับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ไม่จำเป็นต้องอาศัยช่องทางตามกฎหมายพิเศษทั้งสามฉบับดังกล่าวมาแล้วเลย มีช่องทางตามกฎหมายอยู่มากมายที่ให้ทหารเข้ามามีบทบาทได้ แต่อาจจะต้องมีผู้ปฏิบัติงานหลายฝ่ายมาเกี่ยวข้อง เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม สภากลาโหม ฯลฯ และอาจต้องมีเงื่อนไขที่ชัดเจนกว่า เช่น ต้องมีการจลาจลเกิดขึ้นแล้ว ไม่เฉพาะเพียงปรากฏเหตุการณ์ที่ “อาจ” จะกระทบต่อความมั่นคง เท่านั้น

กฎหมายที่ยกเว้นการกระทำไม่ให้ออกตรวจสอบโดยศาล

จากที่เราพิจารณากันมาแล้วว่ากฎหมายที่ใช้กันอยู่ในยามปกติแทบจะไม่มีช่องว่างอันเป็นอุปสรรคให้เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติงานไม่ได้ หรือปฏิบัติงานได้ล่าช้า ไม่ทันต่อเหตุการณ์แต่อย่างใด ยังมีอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลนิยมการประกาศใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง นั่นก็คือกฎหมายเหล่านี้มีข้อยกเว้นเรื่องการตรวจสอบโดยศาลอยู่มากมาย

การที่การกระทำใดๆ อยู่ในข้อยกเว้นที่จะไม่ถูกตรวจสอบ นอกจากจะเป็นการสร้างกำแพงป้องกันตัวเองขึ้นเชื่อมให้กับผู้บังคับบัญชาระดับสูงลอยตัวอยู่เหนือเหตุผลได้แล้ว ยังช่วยสร้างความมั่นใจให้กับเจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อยทุกระดับที่ปฏิบัติงานในสถานการณ์ต่างๆ ว่าการกระทำของเขาจะไม่เสี่ยงต่อการถูกลงโทษ ไม่ถูกฟ้องร้องตามกระบวนการปกติเช่นกัน

พ.ร.บ.ความมั่นคง กำหนดไว้ว่า ประกาศ คำสั่ง การกระทำใดของเจ้าหน้าที่ ไม่อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง กล่าวคือ ไม่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่รัฐควรจะต้องทำ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน เช่น การแจ้งเหตุผลลงในคำสั่งทุกครั้ง การแจ้งสิทธิอุทธรณ์คำสั่ง การชดเชยความเสียหาย ฯลฯ

22 พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551 มาตรา8(1) โปรดดูในภาคผนวก

23 พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551 มาตรา8(5),35 โปรดดูในภาคผนวก

24 พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551 มาตรา28 โปรดดูในภาคผนวก

พ.ร.ก. ลูกเงิน กำหนดไว้ว่า ประกาศ คำสั่ง การกระทำของเจ้าหน้าที่ ไม่อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและไม่อยู่ภายใต้การตรวจสอบของศาลปกครอง (มาตรา 16) (แต่ไม่ได้กำหนดว่าให้อยู่ภายใต้การตรวจสอบของศาลใดหรือไม่)

กฎอัยการศึกกำหนดว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้น จากการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหาร บุคคลใดๆ จะเรียกร้องค่าเสียหายจากทหารไม่ได้เลย (มาตรา 16) รวมทั้ง คดีเกี่ยวกับความผิดบางประเภทผู้ที่ประกาศใช้กฎอัยการศึกอาจประกาศให้อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลทหารได้ (มาตรา 7)

พ.ร.บ.ความมั่นคง และพ.ร.ก.ลูกเงินมีลักษณะคล้ายกัน คือ ตัดอำนาจศาลปกครองไม่ให้เข้ามาตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งนี้ศาลปกครองเป็นศาลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองประชาชนจากการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ และมีบทบัญญัติโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับวิธีการดำเนินคดีที่ให้ประโยชน์กับประชาชนผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่า และที่สำคัญคือ ศาลปกครองมีอำนาจไต่สวนลูกเงินและสั่งคุ้มครองชั่วคราวได้ ทำให้ฝ่ายรัฐบาลมองว่าอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการทำงานแก้ไขสถานการณ์ที่เร่งด่วนจำเป็น เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

จะเห็นว่ากฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงทั้งสามฉบับไม่ได้ตัดอำนาจที่จะดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่รัฐไว้ เพราะฉะนั้น หากเจ้าหน้าที่รัฐกระทำความผิด ที่อาจมีโทษประหารชีวิต หรือโทษจำคุก ประชาชนก็ยังสามารถฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาลอาญาตามปกติได้ (ถ้าหากไม่มีการอาศัยกฎอัยการศึกประกาศให้อยู่ในอำนาจของศาลทหาร)

ถ้าไม่มีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง

ในระบบประชาธิปไตยที่ถือประชาชนเป็นใหญ่ อำนาจอธิปไตยของรัฐต้องแบ่งออกเป็นสามส่วน คือ อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจตุลาการ โดยอำนาจทั้งสามต้องทำงานแบบถ่วงดุลคอยตรวจสอบซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันศาลผู้ใช้อำนาจตุลาการต้องมีหน้าที่เข้าไปตรวจสอบการทำงานของศาลปกครอง ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้สถาบันใดใช้อำนาจเกินสมควรจนกระทบต่อประชาชน

ประเทศไทยมีศาลปกครองมาตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญปี 2540 เพื่อพิจารณาคดีที่พิพาทกันระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน เพราะโดยปกติแล้วเจ้าหน้าที่รัฐจะเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่าและได้เปรียบในทางคดี หากจะดำเนินคดีในศาลยุติธรรมที่ถือหลักว่าคู่ความทั้งสองฝ่ายอย่างมีฐานะเท่าเทียมกัน โดยไม่มีมาตรการใดๆ มาคอยช่วยเหลือประชาชนเลย ประชาชนอาจจะไม่ได้รับความยุติธรรมได้

หลังจากที่ศาลปกครองตั้งขึ้น ศาลปกครองก็ได้กลายเป็นความหวังและเป็นที่พักพิงของประชาชนได้ตลอดมา เมื่อต้องมีคดีความที่อีกฝ่ายหนึ่งเป็นรัฐ ขณะเดียวกันศาลปกครองก็ทำหน้าที่เป็นเส้นหนามคอยตรวจสอบถ่วงดุลการใช้ อำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารด้วย นอกจากวิธีดำเนินคดีที่เอื้อประโยชน์ต่อประชาชน เช่น ให้สามารถฟ้องด้วยวาจาได้ ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล แล้ว การดำเนินคดีในศาลปกครองยังมีมาตรการสำคัญ คือ การสั่งคุ้มครองชั่วคราว กล่าวคือ เมื่อประชาชนฟ้องว่ารัฐกระทำการใดเป็นการละเมิดสิทธิของตน ในระหว่างการพิจารณาตัดสินคดี ศาลปกครองอาจมีคำสั่งให้รัฐหยุดการกระทำนั้นชั่วคราวหรือสั่งให้คำสั่งทางปกครองอันเป็นที่มาของอำนาจกระทำนั้น ไม่มีผลชั่วคราว ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกันไม่ให้สิทธิของประชาชนถูกทำลายมากขึ้นในระหว่างพิจารณาคดี จนเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วก็สายเกินที่จะ

ในสถานการณ์ปกติที่ไม่มีการประกาศใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง ระบบการตรวจสอบถ่วงดุลโดยศาลมีกลไกต่างๆ ตามที่กล่าวมา ซึ่งพอจะเป็นที่พึงให้ประชาชนได้หากถูกรังแกอย่างไม่เป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งรัฐบาลคงจะเล็งเห็นว่าหากใช้กลไกดังกล่าวในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ ซึ่งการกระทำต่างๆ ของรัฐบาลอาจถูกฟ้องยังศาลปกครอง และศาลปกครองอาจมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวไม่ให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจกระทำการต่างๆ เพื่อแก้ไขสถานการณ์แล้ว น่าจะเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของรัฐบาลได้ พ.ร.บ.ความมั่นคง และพ.ร.ก.ฉุกเฉินจึงเขียนตัดอำนาจศาลปกครองไว้โดยเด็ดขาด ส่วนกฏอัยการศึกนั้นเขียนขึ้นก่อนที่ประเทศไทยจะมีศาลปกครอง จึงไม่ได้มีเขียนเรื่องการตัดอำนาจของศาลปกครองไว้ด้วย

ในความเห็นของผู้เขียน กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงทั้งสามฉบับมีประเด็นที่ให้อำนาจแก่รัฐบาลอย่างไม่ชอบธรรมมากที่สุด คือ ประเด็นเรื่องการไม่ถูกตรวจสอบนี้เอง

หากจะเขียนกฎหมายว่า ถ้าศาลจะมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวในกรณีใด ต้องให้เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องเข้าชี้แจงโดยคำนึงถึงสถานการณ์ฉุกเฉินและความมั่นคงของประเทศประกอบการสั่งนั้นด้วย น่าจะมีเหตุผลเพียงพอให้เขียนไว้ เพื่อให้ไม่ให้เกิดการสั่งคุ้มครองชั่วคราวมาขัดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่ในภาวะที่มีวิกฤติการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ได้ตัดอำนาจศาลปกครองเสียทั้งหมดที่จะทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

การเขียนตัดอำนาจศาลปกครองทั้งหมด อย่างที่ พ.ร.บ.ความมั่นคงและ พ.ร.ก.ฉุกเฉินกำหนดไว้ ผู้เขียนเห็นว่าไม่มีเหตุผลที่สมควรประกอบอยู่เลย เพราะหากเกรงว่าการคุ้มครองประชาชนของศาลจะไปขัดขวางการแก้ไขสถานการณ์ที่ร้ายแรงต่างๆ ก็สามารถวางข้อกำหนดอย่างที่กล่าวมาแล้วก็ได้ การที่พ.ร.บ.ความมั่นคงระบุชัดว่าให้เป็นอำนาจพิจารณาของศาลยุติธรรม ทั้งที่ความจริงศาลยุติธรรมก็มีอำนาจสั่งเรื่องการคุ้มครองชั่วคราวอยู่เช่นเดียวกัน²⁵ แต่มีขั้นตอนการดำเนินคดีที่ยุ่ยาก เป็นอุปสรรคต่อประชาชนผู้เสียหายช้นมากกว่า ทำให้ไม่อาจแน่ใจได้ว่ารัฐบาลต้องการแก้ไขสถานการณ์อันฉุกเฉินรุนแรงด่วน หรือต้องการใช้อำนาจโดยหลบเลี่ยงการตรวจสอบอย่างไหนมากกว่ากัน

ส่วนการที่พ.ร.ก.ฉุกเฉินเขียนตัดอำนาจศาลปกครองไว้ แต่ไม่ได้กำหนดไว้ด้วยว่าให้เป็นอำนาจของศาลใดแทน ยังคงเป็นข้อถกเถียงกันอย่างมา เพราะคดีความที่เกิดจากการใช้อำนาจรัฐ กฎหมายเขียนไว้ชัดเจนว่าจะต้องฟ้องยังศาลปกครอง²⁶ เท่านั้น ไม่ใช่ศาลยุติธรรม และเมื่อ พ.ร.ก.ฉุกเฉินเขียนไว้เช่นนี้จึงทำให้เกิดช่องว่างในการตีความว่าสุดท้ายแล้วจะมีศาลใดมีอำนาจพิจารณาหรือไม่

ดังที่มีกรณีตัวอย่างเกิดขึ้นแล้ว ตามที่มีคำสั่งตาม พ.ร.ก.ฉุกเฉินให้ปิดสื่อสารมวลชน เช่น พีเพิลแซนแนล กับอีกหลายช่องทาง รวมถึงเว็บไซต์ประชาไทด้วยนั้น ก็ได้มีการฟ้องร้องเจ้าหน้าที่ของรัฐในการออกคำสั่งดังกล่าวต่อศาลยุติธรรม ซึ่งทั้งคำฟ้องของสถานีพีเพิลแซนแนล และเว็บไซต์ประชาไทออกทคอม ศาลแพ่งได้มีคำสั่งยกฟ้องโดยให้เหตุผลว่าเป็นการใช้อำนาจตาม พ.ร.ก.ฉุกเฉินของรัฐบาล ศาลแพ่งจึงไม่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบ ซึ่งก็เท่ากับศาลวางหลักการว่าเมื่อประกาศพ.ร.ก.ฉุกเฉินแล้วไม่มีสถาบันศาลใดมีอำนาจตรวจสอบการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐได้เลย หรือเท่ากับว่า ไม่มีองค์กรใดเป็นหลักประกันให้กับประชาชนได้เลยว่าจะได้รับความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของตนตามสมควร

ส่วนกฏอัยการศึกนั้น แม้จะไม่ได้ตัดอำนาจศาลปกครอง คือ ประชาชนอาจจะฟ้องเจ้าหน้าที่รัฐต่อศาล

25 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 254 โปรดดูในภาคผนวก

26 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 มาตรา 9

แต่การที่กฎอัยการศึกกำหนดให้ ผู้ที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก มีอำนาจประกาศให้ความผิดบางประเภทอยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลทหาร ไม่อยู่ในอำนาจของศาลอาญา หรือศาลยุติธรรมเช่นกรณีทั่วไป โดยที่รู้อยู่แล้วว่าข้อพิพาทที่เกิดขึ้นนั้นเป็นข้อพิพาทระหว่างการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารกับประชาชน ก็เท่ากับไม่มีอะไรเป็นหลักประกันได้เลยว่ากรณีอีกฝ่ายจะได้รับคามยุติธรรมจากการพิจารณาคดีของศาลทหาร

หลักการของการประกาศใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงนั้น ก็เพื่อแก้ไขสถานการณ์ร้ายแรงที่มีอยู่เฉพาะหน้าให้ได้โดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อสืบความสงบเรียบร้อยกลับมาสู่สังคมให้ได้ก่อน ส่วนหลังจากที่เหตุการณ์ต่างๆ ผ่านพ้นไปแล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ก็ยังต้องถูกตรวจสอบให้เกิดความยุติธรรมตามกระบวนการปกติ หากระหว่างการแก้ไขสถานการณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำผิดต่อประชาชนก็ย่อมต้องมีการชดเชยเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายนั้น และผู้กระทำความผิดก็ต้องได้รับโทษตามกระบวนการปกติ การจำกัดอำนาจการสั่งคุมครองชั่วคราวในเหตุการณ์เฉพาะหน้าพอมิเหตุผลรับฟังได้ แต่ไม่มีเหตุผลใดเลยจะไปตัดอำนาจของศาลปกครองเสียทั้งหมด หรือองค์กรที่มีอำนาจตรวจสอบโดยชอบธรรมอยู่แล้วแบบเป็นการถาวร ไม่มีเหตุผลใดเลยที่จะไปจำกัดว่าแม้เหตุการณ์ร้ายแรงหมดสิ้นไปแล้วก็ยังไม่สามารถดำเนินการตรวจสอบได้ เว้นเสียแต่ว่ารัฐบาลหรือผู้ใช้กฎหมายเหล่านี้มีความจงใจอยู่เสียตั้งแต่แรกแล้วว่าจะต้องมีการกระทำที่เป็นความผิด เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยไม่ชอบธรรมเกิดขึ้นระหว่างการประกาศใช้กฎหมายเหล่านี้

สรุปก็คือ ในประเด็นนี้หากไม่มีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง เจ้าหน้าที่ของรัฐก็ยังมีอำนาจกระทำสิ่งที่จำเป็นต้องกระทำได้อยู่ แต่ไม่มีกฎหมายในปัจจุบันฉบับไหนที่คอยตัดอำนาจการตรวจสอบถ่วงดุลโดยศาลแล้วเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำอะไรก็ได้ตามอำเภอใจ และผู้เขียนเห็นว่าเป็นการไม่ชอบธรรมอย่างยิ่งที่จะให้อำนาจเช่นนั้นแก่รัฐบาลใดก็ตาม

กรณีที่กฎหมายในสถานการณ์ปกติเจ้าหน้าที่รัฐไม่มีอำนาจทำได้

จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่าอำนาจต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่รัฐอาจได้รับเพิ่มขึ้นตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงนั้น แท้ที่จริงหากไม่มีกฎหมายพิเศษเหล่านี้เจ้าหน้าที่รัฐก็มีอำนาจกระทำการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการแก้ไขสถานการณ์ได้ โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายที่ใช้กันอยู่แล้วในปัจจุบัน

แต่อย่างไรก็ดี ยังมีอำนาจบางประการที่ในสถานการณ์ปกติเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่มีอำนาจกระทำได้ แต่กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงอาจกำหนดให้อำนาจนั้นๆ แก่เจ้าหน้าที่รัฐ เช่น การกำหนดเคอร์ฟิว หรือการห้ามออกนอกเคหสถานในเวลาที่กำหนด (พ.ร.บ.ความมั่นคง) การดักฟังโทรศัพท์ การตัดสัญญาณโทรศัพท์ การตรวจค้นจดหมายส่วนบุคคล การจับไล่บุคคลออกนอกราชอาณาจักร (พ.ร.ก.ฉุกเฉิน) การเกณฑ์เสบียงจากประชาชน การเผาบ้านเรือนเมื่อต้องล่าถอย (กฎอัยการศึก) ฯลฯ

เพราะฉะนั้น เมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง ก็หมายความว่าเจ้าหน้าที่รัฐจะได้อำนาจเหล่านี้เพิ่มขึ้นมากกว่าปกติ แต่ไม่ได้หมายความว่าประกาศกฎหมายพิเศษเพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจต่างๆ ตามที่กฎหมายในสถานการณ์ปกติได้ให้อำนาจเอาไว้ก่อนแล้ว

ข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้ศึกษากันมาแล้วว่า ถ้าไม่มีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงทั้งสามฉบับ กฎหมายที่ใช้กันอยู่ในสถานการณ์ปกติก็ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐมากเพียงพอต่อการดำเนินการต่างๆ อยู่แล้ว ประกอบกับประสบการณ์การประกาศใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงเท่าที่ผ่านมา ก็พบว่าไม่เคยแก้ไขสถานการณ์ได้จริงๆ หรือหากกรณีสถานการณ์สงบลงได้ก็ไม่ใช่ว่าระบบบัญชีใดในกฎหมายเหล่านี้ สักครั้งเดียวซ้ำแล้วกฎหมายเหล่านี้ยังสร้างความรู้สึกลัวตกกลัวเพิ่มมากขึ้นในสังคมทั่วไป บางครั้งการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐก็เป็นชนวนเหตุให้เกิดความรุนแรง ให้เกิดความสับสนวุ่นวายขึ้นในสังคม หรือบางกรณีก็เป็นความรุนแรงในตัวเสียเอง

ข้อเสนอในระดับสูงสุดคือ ให้ยกเลิกกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงทั้งสามฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 (กฎอัยการศึก) พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 (พ.ร.ก.ฉุกเฉิน) และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551 (พ.ร.บ.ความมั่นคง)

ในระหว่างที่ข้อเสนอระดับสูงสุดยังไม่ได้รับการตอบสนอง หรือมีความคิดเห็นคัดค้าน เพราะเชื่อว่าในรัฐฯ หนึ่งจำเป็นต้องมีกฎหมายลักษณะนี้ไว้เผื่อกรณีฉุกเฉิน ข้อเสนอในระดับรองลงมาคือ ควรดำเนินการแก้ไขหรือยกเลิกบทมาตราที่ว่าด้วยการตัดอำนาจศาลปกครอง หรือศาลยุติธรรม ไม่ให้เข้ามาตรวจสอบการกระทำของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงเหล่านี้ อันได้แก่ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 มาตรา 7,16 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 มาตรา 16,17 และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551 มาตรา 23

ข้อเสนอในระดับที่ง่ายที่สุดคือ ระหว่างที่กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงทั้งสามฉบับยังคงมีอยู่และไม่ได้มีการดำเนินการแก้ไขแต่อย่างใด ให้รัฐบาลทุกชุดหลีกเลี่ยงการประกาศใช้กฎหมายเหล่านี้ให้มากที่สุด โดยสามารถเลือกใช้กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แล้วในสถานการณ์ปกติ รวมถึงการใช้อำนาจต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอยู่แล้วเพื่อเข้าแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่หรืออาจจะมีเข้ามาในอนาคตให้ดีที่สุด และให้การกระทำทุกอย่างเป็นไปโดยโปร่งใส เคารพสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากกว่าความมั่นคงของรัฐบาล หากในกรณีจำเป็นที่ต้องใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงจริงๆ ก็ขอให้เลือกใช้ฉบับที่มีเนื้อหาขัดกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนน้อยที่สุด อาศัยอำนาจตามกฎหมายเหล่านี้ประกาศข้อกำหนด ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจพิเศษให้น้อยที่สุด โดยใช้อำนาจที่มีอยู่แล้วตามกฎหมายปกติทำงานไปก่อน และหากจำเป็นจำเป็นต้องมีการประกาศใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงก็ขอให้ฝ่ายภาคการเมือง ภาครัฐบาล เปิดโอกาสให้การกระทำของเจ้าหน้าที่ทุกระดับชั้นได้สามารถตรวจสอบได้โดยองค์กรตุลาการมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

สรุป

ที่กล่าวมาทั้งหมดในรายงานฉบับนี้ก็เพื่อชี้ให้เห็นว่า การที่คนส่วนหนึ่งมีความเข้าใจว่าหากเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินขึ้นจำเป็นที่จะต้องมีการเพิ่มอำนาจให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษในการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขสถานการณ์นั้น หากเป็นความเข้าใจว่าต้องการเพิ่มอำนาจ เช่น ในเรื่องการกำหนดให้การชุมนุมเป็นความผิด อำนาจบริหารงานที่คล่องตัว การตรวจค้นและจับกุมตัวบุคคล การควบคุมสื่อสารมวลชน การควบคุมตัวบุคคล การห้ามใช้เส้นทางคมนาคม การให้ทหารเข้ามาช่วยแก้ไขสถานการณ์นั้น ผู้เขียนเห็นว่าเป็นความเข้าใจที่ผิด เพราะตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในสถานการณ์ปกติ เจ้าหน้าที่รัฐก็มีอำนาจทุกอย่างอยู่แล้ว

ข้อแตกต่างคือ ตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในสถานการณ์ปกติ การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐอาจถูกตรวจสอบได้โดยองค์กรที่มีหน้าที่ เช่น ศาลปกครอง ศาลยุติธรรม หรืออำนาจการสั่งการอาจจะอยู่ที่หลายหน่วยงาน หรืออาจต้องมีขั้นตอนการทำงานเพิ่มขึ้น และที่สำคัญคือต้องเป็นการกระทำที่มีเหตุผล และพอสมควรแก่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่นั้น ซึ่งก็ได้อธิบายให้เห็นแล้วว่า ถ้าเป็นการใช้อำนาจในทางที่ถูกต้องหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้จะไม่เป็นอุปสรรคทำให้การปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขสถานการณ์ของเจ้าหน้าที่ล่าช้าแต่อย่างใดเลย

ผู้เขียนเชื่อว่ารายงานฉบับนี้ได้ตอบคำถามที่ว่า “ถ้าไม่มีกฎหมายเหล่านี้แล้ว เมื่อมีเหตุการณ์ไม่สงบ จะอยู่กันได้อย่างไร” อย่างชัดเจนตรงประเด็นแล้ว

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นการกล่าวถึงการใช้อำนาจพิเศษเพื่อจัดการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ที่มีนัยหมายถึง การรับมือกับการชุมนุมสาธารณะครั้งใหญ่ๆ ดังที่ปรากฏในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา (หากยอมรับว่าการชุมนุมเป็นสถานการณ์ฉุกเฉิน) ขณะที่การบริหารงานส่วนอื่นของรัฐยังคงดำเนินไปได้อย่างปกติ ขณะเดียวกันผู้เขียนเองก็ยอมรับว่า หากเกิดภาวะสงครามมีการโจมตีอย่างหนักจากรัฐต่างชาติ ประเทศตกอยู่ในภาวะที่การติดต่อสื่อสาร การทำงานของหน่วยงานรัฐอื่นๆ ต้องหยุดชะงัก กฎหมายเหล่านี้ก็มีความจำเป็น แต่ในปัจจุบันยังมองไม่เห็นโอกาสเกิดเหตุการณ์เช่นว่านี้เท่าที่ตนเอง (ในจินตนาการของผู้เขียน เมื่อนึกถึงสถานการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงถึงที่สุดจนต้องยอมให้มีการละเมิดสิทธิเสรีภาพทุกอย่างของประชาชน คือ มีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์จากมนุษย์ต่างดาว)

ความน่าเศร้าใจที่สุดของ การที่ประชาชนเรียกร้องให้รัฐบาลประกาศใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง อาจไม่ใช่เรื่องการละเมิดสิทธิเสรีภาพ หรือการให้อำนาจรัฐมากเกินไป แต่เป็นพฤติกรรมของสังคมที่เชื่อว่า หากต้องการเห็นสิ่งใดเกิดขึ้น ก็ต้องเรียกหากฎหมายใหม่ๆ มาใช้ และกฎหมายจะทำให้งานนั้นๆ สำเร็จได้ โดยไม่คำนึงถึงสภาพปัญหาตามความเป็นจริง กับความรู้สึกนึกคิดของผู้คนที่เกี่ยวข้อง ไม่คำนึงว่ากฎหมายทุกฉบับมีผลเป็นการทั่วไปกับทุกคนที่ทั้งเกี่ยวและไม่เกี่ยวข้องกันกับเหตุการณ์นั้น ที่สำคัญที่สุดคือไม่แม้กระทั่งพิจารณาเสียก่อนว่า กฎหมายนั้นๆ และกฎหมายที่มีอยู่ก่อนแล้วเขียนว่าอะไร

ภาคผนวก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๖๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัด เสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือ ในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๖๓ ผู้ใดกระทำความผิดด้วยความจำเป็น

(๑) เพราะอยู่ในที่บังคับ หรือภายใต้อำนาจซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ หรือ

(๒) เพราะเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากอันตรายที่ใกล้จะถึงและไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นโดยวิธีอื่นใดได้ เมื่ออันตรายนั้นคนมิได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะความผิดของตน

ถ้าการ กระทำนั้นไม่เป็นการเกินสมควรแก่เหตุแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

มาตรา ๖๔ ผู้ใดจำเป็นต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้น ภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด

มาตรา ๑๑๓ ผู้ใดใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อ

(๑) ส้มล้างหรือเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ

(๒) ส้มล้างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร หรืออำนาจตุลาการแห่งรัฐธรรมนูญ หรือให้ใช้อำนาจดังกล่าวแล้วไม่ได้ หรือ

(๓) แบ่งแยกราชอาณาจักรหรือยึดอำนาจปกครองในส่วนหนึ่งส่วนใดแห่งราชอาณาจักร

ผู้นั้น กระทำความผิดฐานเป็นกบฏ ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๑๑๕ ผู้ใดยุยงทหารหรือตำรวจให้หนีราชการ ให้ละเลยไม่กระทำการตามหน้าที่ หรือให้ก่อการกำเริบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี

ถ้าความผิด นั้นได้กระทำลงโดยมุ่งหมายจะบ่อนทำลายวินัยและสมรรถภาพของกรมกองทหารหรือตำรวจเสื่อมทรามลง ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

มาตรา ๑๑๖ ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือหรือวิธีอื่นใดอันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชม โดยสุจริต

(๑) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขืนใจหรือใช้กำลังประทุษร้าย

(๒) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อ ความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือ

(๓) เพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี

มาตรา ๑๓๕/๑ ผู้ใดกระทำการอันเป็นความผิดอาญาดังต่อไปนี้

(๑) ใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการใดอันก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต หรืออันตรายอย่างร้ายแรงต่อร่างกาย หรือเสรีภาพของบุคคลใดๆ

(๒) กระทำการใดอันก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ระบบการขนส่งสาธารณะ ระบบโทรคมนาคม หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ

(๓) กระทำการใดอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของรัฐหนึ่งรัฐใด หรือของบุคคลใด หรือต่อสิ่งแวดล้อม อันก่อให้เกิดหรือน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างสำคัญ

ถ้าการ กระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อขู่ข่มหรือบังคับรัฐบาลไทย รัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ ให้กระทำหรือไม่กระทำการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง หรือเพื่อสร้างความปั่นป่วนโดยให้เกิดความหวาดกลัวในหมู่ประชาชน ผู้ที่กระทำความผิดฐานก่อการร้าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงหนึ่งล้านบาท

การกระทำใน การเดินขบวน ชุมนุม ประท้วง โต้แย้ง หรือเคลื่อนไหวก่อให้เกิดหรือให้รัฐช่วยเหลือหรือให้ได้รับความเป็นธรรมอัน เป็นการใช้เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ไม่เป็นการกระทำความผิดฐานก่อการร้าย

มาตรา ๑๓๕ ผู้ใดข่มขู่ใจเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติการอันมิชอบด้วยหน้าที่ หรือให้ละเว้นการปฏิบัติการตามหน้าที่โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่ข่มว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินแปดพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๑๕ ผู้ใดมั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้าย ขู่ข่มว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ กระทำความผิดคนหนึ่งคนใดมีอาวุธ บรรดาผู้ที่กระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ กระทำความผิดเป็นหัวหน้า หรือเป็นผู้มีหน้าที่สั่งการในการกระทำความผิดนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๑๖ เมื่อเจ้าพนักงานสั่งผู้ที่มั่วสุมเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๕ ให้เลิกไป ผู้ใดไม่เลิก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๒๕ ผู้ใดกระทำด้วยประการใดๆ ให้ทางสาธารณะ ประตุน้ำ ทำนบ เขื่อน อันเป็นส่วนหนึ่งของทางสาธารณะ หรือที่ขึ้นลงของอากาศยาน อยู่ในลักษณะอันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่การจราจร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๔๘ ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

มาตรา ๒๕๕ ผู้ใดทำร้ายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๒๖ ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕๘ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๘ ผู้ใดทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจที่มีกฎหมายให้ไว้ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการสั่ง เช่นว่านั้น เป็นคำสั่งให้ช่วยทำกิจการในหน้าที่ของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้สั่ง ให้ช่วยได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๗๑ ผู้ใดพาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้านหรือทางสาธารณะ โดยเปิดเผยหรือโดยไม่มีเหตุสมควร หรือพาไปในชุมนุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อนมัสการ การรื่นเริงหรือการอื่นใด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาทและให้ศาลมีอำนาจสั่งให้รับอาวุธนั้น

พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535

มาตรา ๓๕ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ปิดกั้นทางหลวง หรือวางวัตถุที่แหลมหรือมีคม หรือนำสิ่งใดมาขวางหรือวางบนทางหลวง หรือกระทำได้ด้วยประการใดๆ บนทางหลวงในลักษณะที่อาจเกิดอันตรายหรือเสียหายแก่ยานพาหนะหรือบุคคล

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534

มาตรา ๑๑ นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) กำกับโดยทั่วไปซึ่งการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อการนี้จะสั่งให้ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และส่วนราชการซึ่งมีหน้าที่ควบคุมราชการส่วนท้องถิ่น ชี้แจง แสดงความคิดเห็น ทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ ในกรณีจำเป็นจะยับยั้งการปฏิบัติราชการใด ๆ ที่ขัดต่อนโยบายหรือมติของคณะรัฐมนตรีก็ได้และมีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น

(๒) มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีกำกับการบริหารราชการของกระทรวงหรือทบวงหนึ่งหรือ หลายกระทรวงหรือทบวง

(๓) บังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารทุกตำแหน่งซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม

(๔) สั่งให้ข้าราชการซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมหนึ่งมาปฏิบัติราชการสำนักนายกรัฐมนตรี โดยจะให้

ขาดจากอัตราเงินเดือนทางสังกัดเดิมหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่ให้ขาดจากอัตราเงินเดือนทางสังกัดเดิม ให้ได้รับเงินเดือนในสำนักนายกรัฐมนตรีในระดับ และขั้นที่ไม่สูงกว่าเดิม

(๕) แต่งตั้งข้าราชการซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมหนึ่งไปดำรงตำแหน่งของอีกกระทรวง ทบวง กรมหนึ่ง โดยให้ได้รับเงินเดือนจากกระทรวง ทบวง กรมเดิม ในกรณีเช่นว่านี้ให้ข้าราชการซึ่งได้รับแต่งตั้งมีฐานะเสมือนเป็นข้าราชการ สังกัดกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งตนมาดำรงตำแหน่งนั้นทุกประการ แต่ถ้าเป็นการแต่งตั้งข้าราชการตั้งแต่ตำแหน่งอธิบดีหรือเทียบเท่าขึ้นไป ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

(๖) แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษา หรือคณะที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี หรือเป็นคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติราชการใด ๆ และกำหนดอัตราเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทนให้แก่ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้ง

(๗) แต่งตั้งข้าราชการการเมืองให้ปฏิบัติราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี

(๘) วางระเบียบปฏิบัติราชการ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

(๙) ดำเนินการอื่น ๆ ในการปฏิบัติตามนโยบาย

ระเบียบตาม (๘) เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ใช้บังคับได้

พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2547

มาตรา ๖ สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นส่วนราชการมีฐานะเป็น นิติบุคคลอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) รักษาความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ

(๒) ดูแลควบคุมและกำกับการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจซึ่งปฏิบัติการตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(๓) ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา

(๔) รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนและความมั่นคงของราชอาณาจักร

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ หรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(๖) ช่วยเหลือการพัฒนาประเทศตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ ตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ในกรณีที่ มีกฎหมายกำหนดความผิดทางอาญาขึ้นสำหรับการกระทำใดเป็นการเฉพาะ และตกอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของข้าราชการตำรวจหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติตาม (๑) (๔) หรือ (๕) จะตราพระราชกฤษฎีกาโอนอำนาจ

หน้าที่ตาม (๓) (๔) หรือ (๕) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดทางอาญาดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วน ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นใดก็ได้ ในกรณีเช่นนั้น ให้ข้าราชการตำรวจและสำนักงานตำรวจแห่งชาติพ้นจากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวทั้ง หมุดหรือบางส่วน และให้ถือว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาดัง กล่าวเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานสอบสวน หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

มาตรา ๑๖ ให้มีคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “ก.ต.ช.” มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการบริหารราชการตำรวจ และกำกับดูแลสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ปฏิบัติตามนโยบาย ระเบียบแบบแผน มติคณะรัฐมนตรี และกฎหมาย

มาตรา ๑๗ ให้ ก.ต.ช. ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติและผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เป็นกรรมการ โดย ตำแหน่ง

(๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาโดยกรรมการตาม (๑)

ให้ประธาน กรรมการ โดยคำแนะนำของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ แต่งตั้งข้าราชการตำรวจยศพลตำรวจโทขึ้นไปคนหนึ่งเป็นเลขานุการ ก.ต.ช. และแต่งตั้งข้าราชการตำรวจยศพลตำรวจตรีขึ้นไปจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ก.ต.ช.

หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๒) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบ ก.ต.ช.

ให้นายก รัฐมนตรีประกาศรายชื่อกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติผู้ทรงคุณวุฒิในราชกิจจานุเบกษา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๕๕ ศาลจะออกคำสั่งหรือหมายจับ หมายค้น หรือหมายขัง ตามที่ศาลเห็นสมควรหรือ โดยมีผู้ร้องขอก็ได้

ในกรณีที่ ผู้ร้องขอเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ต้องเป็นพนักงานฝ่ายปกครองตั้งแต่ระดับสามหรือตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นร้อย ตำรวจตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนซึ่งมีเหตุอันควร โดยผู้ร้องขอไม่อาจไปพบศาลได้ ผู้ร้องขออาจร้องขอต่อศาลทางโทรศัพท์ โทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่เหมาะสมเพื่อขอให้ศาลออกหมายจับหรือหมายค้นก็ได้ ในกรณีเช่นนี้เมื่อศาลสอบถามจนปรากฏว่ามีเหตุที่จะออกหมายจับหรือหมายค้น ได้ตามมาตรา ๕๕/๑ และมีคำสั่งให้ออกหมายนั้นแล้ว ให้จัดส่งสำเนาหมายเช่นนี้ไปยังผู้ร้องขอโดยทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

เมื่อได้มี การออกหมายตามวรรคสามแล้ว ให้ศาลดำเนินการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการขอหมายมาพบศาลเพื่อ

สถาบันตัวโดยไม่มี ชักช้า โดยฉบับที่ก่อดำเนินการของบุคคลดังกล่าวและลงลายมือชื่อของศาลผู้ออกหมายไว้ หรือจะใช้เครื่อง บันทึกลายมือก็ได้โดยจัดให้มีการถอดเสียงเป็นหนังสือและลง ลายมือชื่อของศาลผู้ออกหมาย บันทึกลายมือชื่อของศาลผู้รับรอง ดังกล่าวแล้ว ให้เก็บไว้ในสารบบของศาล หากความปรกฏต่อศาลในภายหลังว่าได้มีการออกหมายไปโดยฝ่าฝืนต่อบัญญัติ แห่ง กฎหมาย ศาลอาจมีคำสั่งให้เพิกถอนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงหมายเช่นว่านั้นได้ ทั้งนี้ ศาลจะมีคำสั่งให้ผู้ร้องขอจัดการ แก้ไขเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควรก็ได้

มาตรา ๗๘ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ใดโดยไม่มีหมาย จับหรือคำสั่งของศาลนั้นไม่ได้ เว้น แต่

(๑) เมื่อบุคคล นั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๐

(๒) เมื่อพบ บุคคลโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตราย แก่บุคคลหรือ ทรัพย์สินของผู้อื่น โดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิด

(๓) เมื่อมี เหตุที่จะออกหมายจับบุคคลนั้นตามมาตรา ๖๖ (๒) แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาล ออกหมาย จับบุคคลนั้นได้

(๔) เป็นการจับ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีในระหว่างถูกปล่อยชั่วคราวตามมาตรา ๑๑๗

มาตรา ๘๐ ที่เรียกว่าความผิดซึ่งหน้านั้น ได้แก่ความผิดซึ่งเห็นกำลังกระทำ หรือพบในอาการใดซึ่งแทบจะ ไม่มีความสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำความผิดแล้วศดฯ

อย่างไรก็ดี ความผิดอาญาดังระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายนี้ ให้ถือว่าความผิดนั้นเป็นความผิดซึ่ง หน้าในกรณีดังนี้

(๑) เมื่อบุคคลหนึ่งถูกไล่จับตั้งผู้กระทำโดยมีเสียงร้องเอะอะ

(๒) เมื่อพบบุคคลหนึ่งแทบจะทันทีทันใดหลังจากการกระทำผิดในถิ่นแถวใกล้เคียงกับ ที่เกิดเหตุขึ้นและมี สิ่งของที่ได้มาจากการกระทำผิด หรือมีเครื่องมือ อาวุธหรือวัตถุอย่างอื่นอันสันนิษฐานได้ว่าได้ใช้ในการกระทำผิด หรือมี ร่องรอยพิรุณเห็นประจักษ์ที่เสื้อผ้าหรือเนื้อตัวของผู้นั้น

มาตรา ๘๒ ห้ามมิให้ค้นในที่รโหฐาน โดยไม่มีหมายค้นหรือคำสั่งของศาล เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจเป็นผู้ค้น และในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีเสียงร้องให้ช่วยมาจากข้างในที่รโหฐาน หรือมีเสียงหรือพฤติการณ์อื่นใดอันแสดงได้ว่ามีเหตุร้าย เกิดขึ้นในที่รโหฐาน นั้น

(๒) เมื่อปรากฏ ความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำลงในที่รโหฐาน

(๓) เมื่อบุคคล ที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไปหรือมีเหตุอันแน่นแฟ้นควรสงสัยว่า ได้เข้าไปซุกซ่อน ตัวอยู่ในที่รโหฐานนั้น

(๔) เมื่อมี พยานหลักฐานตามสมควรว่าสิ่งของที่มีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความ ผิดหรือ ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรืออาจเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิดได้ซ่อนหรืออยู่ในนั้น ประกอบทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเนื่องจากการเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมา ได้สิ่งของนั้นจะถูกโยกย้ายหรือทำลายเสียก่อน

(๕) เมื่อที่ รโหฐานนั้นผู้จะต้องถูกจับเป็นเจ้าบ้าน และการจับนั้นมีหมายจับหรือจับตามมาตรา ๘๘

การใช้ อำนาจตาม (๔) ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้ค้น ส่งมอบสำเนาบันทึกการตรวจค้นและบัญชีทรัพย์สินที่ได้จากการตรวจค้น รวมทั้งจัดทำบันทึกแสดงเหตุผลที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้เป็นหนังสือให้ไว้แก่ ผู้ครอบครองสถานที่ที่ถูกตรวจค้น แต่ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ให้ส่งมอบหนังสือดังกล่าวแก่บุคคลเช่นว่านั้นในทันทีที่กระทำได้ และริรายงานเหตุผลและผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป

มาตรา ๘๖ ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็นตามพหุติการณ์ แห่งคดี

ในกรณีความ ผิดลหุโทษ จะควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้เท่าเวลาที่จะถามคำให้การ และที่จะรู้ตัวว่าเป็นใครและที่อยู่ของเขาอยู่ที่ไหนเท่านั้น

ในกรณีที่ ผู้ถูกจับไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว และมีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวน หรือการฟ้องคดี ให้นำตัวผู้ถูกจับ ไปศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำ ตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนตามมาตรา ๘๓ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมีอาจก้าวล่วงเสียได้ โดยให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอหมายขังผู้ต้องหา นั้นไว้ ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้

ในกรณีความ ผิดอาญาที่ได้กระทำลงมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังได้ครั้งเดียว มีกำหนดไม่เกินเจ็ดวัน

ในกรณีความ ผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่าหกเดือนแต่ไม่ถึงสิบปี หรือปรับเกินกว่าห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติดๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินสี่สิบแปดวัน

ในกรณีความ ผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติดๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินแปดสิบสี่วัน

ในกรณีตาม วรรคหกเมื่อศาลสั่งขังครบสี่สิบแปดวันแล้ว หากพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอขังต่อไปอีกโดย อ้างเหตุจำเป็น ศาลจะสั่งขังต่อไปได้ก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนได้แสดงถึง เหตุจำเป็น และนำพยานหลักฐานมาให้ศาลได้สวนจนเป็นที่พอใจแก่ศาล

ในการไต่ สวนตามวรรคสามและวรรคเจ็ด ผู้ต้องหามีสิทธิแต่งตั้งทนายความเพื่อแถลงข้อคัดค้านและซักถามพยาน ถ้าผู้ต้องหาไม่มีทนายความเนื่องจากยังไม่ได้มีการปฏิบัติตามมาตรา ๑๓๔/๑ และผู้ต้องหาร้องขอ ให้ศาลตั้งทนายความให้ โดยทนายความนั้นมีสิทธิได้รับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๓๔/๑ วรรคสาม โดยอนุโลม

ถ้าพนักงาน สอบสวนต้องไปทำการสอบสวนในท้องที่อื่นนอกเขตของศาลซึ่งได้สั่งขังผู้ต้องหา ไว้ พนักงานสอบสวนจะยื่นคำร้องขอให้โอนการขังไปยังศาลในท้องที่ที่จะต้องไปทำการ สอบสวนนั้นก็ได้ เมื่อศาลที่สั่งขังไว้เห็นเป็นการสมควรก็ให้สั่ง โอนไป

มาตรา ๘๗ ห้ามมิให้ทำการค้นบุคคลใดในที่สาธารณะสถาน เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้นในเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่า บุคคลนั้นมีสิ่งของในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิดหรือซึ่งมีไว้เป็นความผิด

มาตรา ๘๖ การคืนในที่รโหฐานต้องกระทำระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก มีข้อยกเว้นดังนี้

(๑) เมื่อลงมือคืนแต่ในเวลากลางวัน ถ้ายังไม่เสร็จจะคืนต่อไปในเวลากลางคืนก็ได้

(๒) ในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง หรือซึ่งมีกฎหมายอื่นบัญญัติให้คืนได้เป็นพิเศษ จะทำการคืนในเวลากลางคืนก็ได้

(๓) การคืนเพื่อจับผู้ร้ายหรือผู้ร้ายสำคัญจะทำในเวลากลางคืนก็ได้ แต่ต้องได้รับอนุญาตพิเศษจากศาลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับ ของประธานศาลฎีกา

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2551

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่มีภัยพิบัติหรือมีเหตุฉุกเฉิน หรือมีกรณีอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ซึ่งมีความจำเป็นต้องออกอากาศแจ้งข่าวหรือเตือนภัยให้ประชาชนทราบ เมื่อรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร้องขอ ให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการตามที่ร้องขอนั้น

มาตรา ๓๖ ห้ามมิให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทรมทางจิตใจ หรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง

ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ตรวจสอบและให้ระงับการออกอากาศรายการที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่ง หากผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการ ให้กรรมการซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจสั่งด้วยวาจา หรือเป็นหนังสือให้ระงับการออกอากาศรายการนั้นได้ทันที และให้คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวโดยพลัน

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วเห็นว่ากรกระทำดังกล่าวเกิดจากการละเลยของผู้รับใบอนุญาตจริง ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขตามที่สมควร หรืออาจพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตก็ได้

พระราชบัญญัติจัดการพิมพ์ พ.ศ.2550

มาตรา ๑๐ ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมีอำนาจออกคำสั่ง โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ห้ามสั่งเข้าหรือนำเข้าเพื่อเผยแพร่ในราชอาณาจักร ซึ่งสิ่งพิมพ์ใดๆ ที่เป็นการหมิ่นประมาท ดูหมิ่นหรือแสดงอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาทหรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หรือจะกระทบต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยจะกำหนดเวลาห้ามไว้ในคำสั่งดังกล่าวด้วยก็ได้

การออกคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ห้ามมิให้นำข้อความที่มีลักษณะที่เป็นการหมิ่นประมาท ดูหมิ่นหรือแสดงอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาทหรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์หรือข้อความที่กระทบต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนมาแสดงไว้ด้วย

สิ่งพิมพ์ที่เป็นการฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมีอำนาจริบและทำลาย

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่อาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในภาคสองลักษณะ ๑ หรือ ลักษณะ ๑/๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือที่มีลักษณะขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน พนักงานเจ้าหน้าที่โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีอาจยื่นคำร้องพร้อมแสดงพยานหลักฐานต่อศาลที่มีเขตอำนาจขอให้มีคำสั่งระงับการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นได้

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ระงับการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการระงับการทำให้แพร่หลายนั้นเอง หรือสั่งให้ผู้ให้บริการระงับการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นก็ได้

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522

มาตรา ๑๓๘ ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินหรืออุบัติเหตุเกิดขึ้น ทำให้ไม่ปลอดภัย หรือไม่สะดวกในการจราจรในอาณาบริเวณใด เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการได้ตามที่เห็นสมควร และจำเป็นเกี่ยวกับการจราจรในอาณานิเวศนั้นเพื่อให้เกิดความปลอดภัยหรือ ความสะดวกในการจราจรดังต่อไปนี้

- (๑) ห้ามรถทุกชนิดหรือบางชนิดหรือคนเดินเท้าเดินในทางสายใดหรือเฉพาะทางตอนใด
 - (๒) ห้ามหยุดหรือจอดรถในทางสายใดหรือเฉพาะทางตอนใด
 - (๓) ห้ามเลี้ยวรถ กลับรถ หรือถอยหลังรถ ในทางสายใดหรือเฉพาะทางตอนใด
 - (๔) กำหนดทางสายใดหรือเฉพาะทางตอนใดให้รถเดินได้ทางเดียว
- ทั้งนี้ ชั่วระยะเวลาเท่าที่จำเป็น

มาตรา ๑๓๙ ในทางสายใดหรือเฉพาะทางตอนใดที่เจ้าพนักงานจราจรเห็นว่าถ้าได้ออกประกาศข้อบังคับหรือระเบียบเกี่ยวกับการจราจรแล้วจะเป็นการปลอดภัย และสะดวกในการจราจร ให้เจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจออกประกาศข้อบังคับ หรือระเบียบดังต่อไปนี้

- (๑) ห้ามรถทุกชนิดหรือบางชนิดเดิน
- (๒) ห้ามหยุดหรือจอด
- (๓) ห้ามเลี้ยวรถ กลับรถ หรือถอยหลังรถ
- (๔) กำหนดให้รถเดินได้ทางเดียว
- (๕) กำหนดระยะเวลาจอดรถในทางแคบหรือที่คับขัน
- (๖) กำหนดอัตราความเร็วของรถในทางภายในอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (๗) กำหนดช่องหรือแนวทางเดินรถขึ้นและลง
- (๘) กำหนดทางเดินรถทางเอกและทางเดินรถทางโท
- (๙) กำหนดการจอดรถหรือที่จอดพักรถ
- (๑๐) กำหนดระเบียบการใช้ทางหรือช่องเดินรถสำหรับรถบางประเภท
- (๑๑) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการใช้รถโรงเรียน
- (๑๒) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการบรรทุกคนโดยสารสำหรับรถจักรยาน

- (๑๓) ควบคุมขบวนแห่หรือการชุมนุมสาธารณะ
- (๑๔) ควบคุมหรือห้ามλεύวรดิในทางร่วมทางแยก
- (๑๕) ชีดเส้นหรือทำเครื่องหมายจราจรบนผิวทาง หรือติดตั้งสัญญาณจราจรหรือเครื่องหมายจราจร
- (๑๖) กำหนดระยะทางตอนใดให้ขับรถล้าเข้าไปในเส้นกึ่งกลางของทางที่เจ้าพนักงานจราจรกำหนดไว้ได้
- (๑๗) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการจอดรถที่ชำรุด หักพัง ตลอดจนรถที่ซ่อมแซมในทาง
- (๑๘) กำหนดระเบียบการข้ามทางของคนเดินเท้าบนทางที่ไม่มีทางข้าม
- (๑๙) กำหนดการใช้โคมไฟ
- (๒๐) กำหนดการใช้เสียงสัญญาณ
- (๒๑) กำหนดระเบียบการอนุญาตและการใช้รถที่มีล้อหรือส่วนที่สัมผัสกับผิวทางไม่ใช่ยาง”

พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหมพ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๘ กระทรวงกลาโหม มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิทักษ์รักษาเอกราชและความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรจากภัยคุกคามทั้งภายนอกและภายในราชอาณาจักร ปรามปรามการกบฏและการจลาจล โดยจัดให้มีและใช้กำลังทหารตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือตามที่มีกฎหมายกำหนด

(๕) ปฏิบัติการอื่นที่เป็นการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามเพื่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือปฏิบัติการอื่นใด ทั้งนี้ ตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือตามมติคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๒๘ การปฏิบัติด้านการข่าวกรองและการต่อต้านข่าวกรอง ในภารกิจของกระทรวงกลาโหมเพื่อให้สามารถรับสถานการณ์ที่เป็นภัยคุกคามต่าง ๆ ได้ตั้งแต่ยามปกติในลักษณะที่เป็นการป้องปรามและป้องกัน ก่อนที่สถานการณ์จะรุนแรงถึงขั้นเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐให้เป็นไปตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

มาตรา ๓๕ การใช้กำลังทหารเพื่อการปรามปรามการจลาจล ให้เป็นไปตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๒๕๔ ในคดีอื่น ๆ นอกจากคดีโมโนสารเร่ โจทก์ชอบที่จะยื่นต่อศาลพร้อมกับคำฟ้องหรือในเวลาใด ๆ ก่อนพิพากษา ซึ่งคำขอฝ่ายเดียว ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งภายในบังคับแห่งเงื่อนไขซึ่งจะกล่าวต่อไป เพื่อจัดให้มีวิธีคุ้มครองใด ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่พิพาทหรือทรัพย์สินของจำเลยทั้งหมดหรือบางส่วน ไว้ก่อนพิพากษา รวมทั้งจำนวนเงินหรือทรัพย์สินของบุคคลภายนอกซึ่งถึงกำหนดชำระแก่จำเลย

(๒) ให้ศาลมีคำสั่งห้ามชั่วคราวมิให้จำเลยกระทำซ้ำหรือกระทำต่อไป ซึ่งการละเมิดหรือการผิดสัญญา หรือการกระทำที่ถูกรื้อฟ้อง หรือมีคำสั่งอื่นใดในอันที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเสียหายที่โจทก์อาจได้รับ ต่อไปเนื่องจากการกระทำของจำเลยหรือมีคำสั่งห้ามชั่วคราวมิให้จำเลยโอน ขาย ยักย้ายหรือจำหน่ายซึ่งทรัพย์สินที่พิพาทหรือทรัพย์สินของจำเลย หรือมีคำสั่งให้หยุดหรือป้องกันการเปลืองไปเปล่าหรือการบุบสลายซึ่ง ทรัพย์สินดังกล่าว ทั้งนี้ จนกว่าคดีจะถึงที่สุด

หรือศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(๓) ให้ศาลมีคำสั่งให้นายทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลอื่นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ระวัง การจดทะเบียน การแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางทะเบียน หรือการเพิกถอนการจดทะเบียนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่พิพาทหรือทรัพย์สิน ของ จำเลยหรือที่เกี่ยวกับการกระทำที่ถูกร้องไว้ชั่วคราวจนกว่าคดีจะถึงที่สุดหรือศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ เท่าที่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๔) ให้จับกุมและกักขังจำเลยไว้ชั่วคราว

ในระหว่าง ระยะเวลา นับแต่ศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ได้อ่านคำพิพากษา หรือคำสั่งชี้ขาดคดีหรือชี้ขาด อุทธรณ์ไปจนถึงเวลาที่ศาลชั้นต้นได้ส่งสำนวน ความที่อุทธรณ์หรือฎีกาไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณี คำขอ ตามมาตรานี้ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นมีอำนาจที่จะสั่งอนุญาตหรือยกคำขอเช่นว่านี้

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาล ปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๕ ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดย ไม่ชอบด้วย กฎหมายไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่งหรือการกระทำอื่นใดเนื่องจากกระทำโดยไม่มีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจ หน้าที่ หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการ กระทำนั้น หรือโดยไม่สุจริต หรือมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม หรือมีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่ จำเป็นหรือสร้างภาระให้เกิดกับ ประชาชนเกินสมควร หรือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ

(๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อ หน้าที่ตามที่กฎหมาย กำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทาง ปกครองหรือเจ้าหน้าที่ ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่ กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติ หน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(๔) คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

(๕) คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อ ศาลเพื่อบังคับให้ บุคคลต้องกระทำหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด

(๖) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง